
Quality4Children

STANDARDY

PRO PÉČI O DĚTI MIMO DOMOV V EVROPĚ

Quality4Children

STANDARDY

PRO PÉČI O DĚTI MIMO DOMOV V EVROPĚ

Český překlad standardů Quality4Children vznikl za společného přispění:

Sdružení SOS dětských vesniček

U Prašného mostu 50
119 01 Praha-Hrad

Kontakt: Ing. Květuše Paichlová
Národní ředitelka

Tel.: +420 602 618 013
E-mail: kvetuse.paichlova@sos-vesnicky.cz
Web: <http://www.sos-vesnicky.cz/>

a

Člověk hledá člověka, o. s.

Klimentská 1246/1
110 00 Praha 1

Kontakt: Mgr. Halina Himmelová
Ředitelka

Tel.: +420 774 232 346
E-mail: halina.himmelova@clovekhledacloveka.cz
Web: <http://www.clovekhledacloveka.cz/>

Český překlad standardů Quality4Children naleznete na webových stránkách obou uvedených organizací, nebo také na oficiálních stránkách projektu Quality4Children (<http://www.quality4children.info/>).

Vydalo Sdružení SOS dětských vesniček a Člověk hledá člověka, o. s.

První vydání, Praha 2008

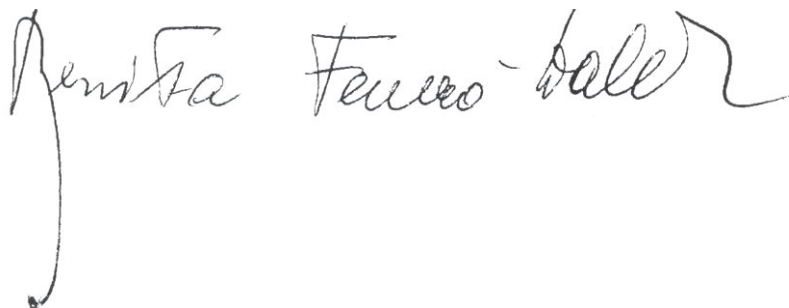
ISBN 978-80-254-3665-3

Úvod

EU v současnosti prodělává významné ekonomické, politické, ekologické a sociální změny, které se dotýkají dětí. Děti žijící s chudými rodiči nebo děti, které nemohou žít s rodiči, jsou nejvíce ohroženy chudobou, vyloučením a diskriminací, což zase zvyšuje jejich zranitelnost vůči zneužívání, zanedbávání a vykořisťování. Způsob a okolnosti výchovy dítěte mají velký vliv na jeho postavení v životě. Je smutnou skutečností, že procento dětí v EU, které žijí v chudobě, je větší než procento dospělého obyvatelstva žijícího v chudobě. Proto musíme zajistit odpovídající životní podmínky a péči pro všechny děti.

Jako komisařka pro vnější vztahy a evropskou politiku sousedství se soustřeďuji obzvláště na účinnou ochranu práv dětí při zohlednění jejich individuálních potřeb a schopností rozvoje, přičemž Unie zde působí jako maják vůči ostatnímu světu. Prosazování, ochrana a plnění práv dětí se stalo důležitou politickou prioritou ve vnitřní i vnější politice EU. Práva dětí tvoří součást lidských práv, k jejichž respektování jsou EU a její členské státy vázány mezinárodními a evropskými smlouvami včetně Úmluvy o právech dítěte OSN a jejích opčních protokolů, Rozvojových cílů tisíciletí, Evropské úmluvy o lidských právech a Evropské charty základních práv.

V této souvislosti doplňují standardy Quality4Children naše úsilí v tvorbě koncepcí, obzvláště v případech, kdy děti nemohou žít se svými rodiči. Na základě skutečných příběhů ze života uvádějí společné standardy zaměřené na zajištění a zlepšování příležitostí k rozvoji dětí a mladých dospělých v péči o děti mimo domov po celé Evropě. Jsem přesvědčena, že tyto standardy představují cenný příspěvek a další důležitý krok směrem k harmonizaci našich systémů péče o děti v Evropě.

Benita Ferrero-Waldner

Komisařka pro vnější vztahy a evropskou politiku sousedství

Poděkování

Tyto standardy by byly nikdy nemohly vzniknout bez cenné účasti 163 dětí a mladých dospělých, 36 biologických rodičů, 106 pečovatелů a 24 členů rozšířených rodin, právníků a zástupců vlád z celé Evropy.

„Dalším rozhodujícím okamžikem byl způsob, jak ke mně pěstounka přistupovala, když jsme se poprvé setkaly. První, čeho jsem si všimla, bylo její chování. Díky tomu jsem se uvolnila. A ona mi řekla: „Já sama jsem jen člověk. Dnes mohu pomoci já vám, zítra můžete pomoci vy mně.““

(Matka z Norska, kód 22.04.02)

Předmluva

Práce v nejvyšším zájmu dětí bez rodičovské péče je společnou hnací silou našich tří organizací, FICE (Fédération Internationale des Communautés Educatives), IFCO (International Foster Care Organisation) a SOS dětské vesničky. Prostřednictvím Quality4Children (Q4C) se snažíme zlepšovat situaci dětí bez rodičovské péče a podporovat jejich rozvoj prostřednictvím standardů pro kvalitu péče mimo domov.

Tato publikace představuje projekt Q4C a výsledné standardy pro kvalitu péče o děti mimo domov v Evropě.

Souvislosti

S přijetím Úmluvy o právech dítěte OSN (UN CRC) v roce 1989 dostaly cíle našich tří organizací právní rámec.

Tento obecný závazek respektovat, chránit a plnit práva dětí posílil naše působení. V důsledku rostoucího porušování práv dětí na celém světě jsme se dohodli, že nestačí mít jen politické závazky zakotvené v mezinárodních smlouvách ani nestačí znásobovat působení zaměřené na ochranu dětí.

S tímto cílem byl projekt Q4C budován na pevném přesvědčení, že účinné a udržitelné zlepšování situace dětí v péči mimo domov bude umožněno pouze prostřednictvím silných partnerských vztahů. To mělo za následek spolupráci našich tří organizací na vytváření projektu a zajišťování účasti na jeho rozvoji.

Po třech letech výzkumů a konsolidovaného úsilí, jehož výsledkem jsou tyto standardy Q4C, jsme se zavázali posilovat svou spolupráci a rozvíjet nové partnerské vztahy na všech úrovních tak, abychom prosazovali standardy a chránili práva dětí bez rodičovské péče v Evropě i ve světě.

Realizační rámec

Za účelem zintenzivnění pozornosti, kterou Úmluva o právech dítěte věnovala situaci dětí bez rodičovské péče, vyzval Výbor pro práva dítěte v roce 2004 k vypracování pokynů OSN pro ochranu dětí bez rodičovské péče. Stejně tak v roce 2005 přijal Výbor ministrů Rady Evropy doporučení ohledně práv dětí žijících v ústavech v členských státech. Q4C doplňuje tento rámec svými standardy kvality, které mohou přímo uplatňovat pracovníci v praxi.

Naším úkolem je teď zajistit, aby byly tyto standardy respektovány na národní úrovni, a plnit svou společnou povinnost, kterou je zajišťování stejných práv pro všechny děti.

Upřímně děkujeme všem těm, kteří přispěli k vypracování těchto standardů kvality, včetně samotných dětí a mladých dospělých.

Velice vítáme a chceme povzbudit všechny, kteří se zaváží podpořit realizaci standardů na všech úrovních!

Monika Niederle
FICE International

Keith Henderson
IFCO

Helmut Kutin
SOS-Kinderdorf International

Obsah

Rámeček	10
Formulace hlavních cílů	11
Vize	11
Poslání	11
Hodnoty.....	11
Základní pojmy	12
Principy	12
Referenční rámeček	12
Vypracování a realizace standardů	13
Rozsah.....	13
Výzkum	13
Vypracování standardů	14
Realizace standardů Quality4Children.....	14
Struktura a shrnutí standardů Quality4Children	15
Struktura	15
Shrnutí standardů Quality4Children.....	16
Oblast standardů 1– Proces rozhodování a přijímání	19
Standard 1: Dítě a jeho původní rodina získává podporu během procesu rozhodování	20
Standard 2: Dítě je zmocněno k účasti na procesu rozhodování	21
Standard 3: Profesionální proces rozhodování zajišťuje nejlepší péči pro dítě	22
Standard 4: O sourozence se pečuje společně	24
Standard 5: Přejít do nového domova je dobře připraven a citlivě realizován	25
Standard 6: Proces péče mimo domov se řídí individuálním plánem péče	27

Oblast standardů 2 – Proces péče	28
Standard 7: Umístění dítěte vyhovuje jeho potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí.....	29
Standard 8: Dítě udržuje kontakt se svou původní rodinou.....	31
Standard 9: Pečovatelé jsou kvalifikovaní a mají odpovídající pracovní podmínky.....	33
Standard 10: Vztah pečovatele s dítětem je založen na porozumění a úctě.....	35
Standard 11: Dítě je zmocněno k aktivní účasti na rozhodování, která se přímo týkají jeho života.....	36
Standard 12: Dítěti se dostává péče ve vhodných životních podmínkách.....	37
Standard 13: Dětem se zvláštními potřebami se dostává vhodné péče.....	38
Standard 14: Dítě / mladý dospělý je průběžně připravován na samostatný život.....	40
Oblast standardů 3 – Proces opuštění péče	42
Standard 15: Proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován.....	43
Standard 16: Komunikace v procesu opouštění péče je vedena užitečným a vhodným způsobem.....	45
Standard 17: Dítě / mladý dospělý je zmocněn k účasti na procesu opouštění péče.....	47
Standard 18: Jsou zajištěny možnosti sledování, trvalé podpory a kontaktů.....	49
Glosář použité klíčové terminologie	51
Přílohy	52
Referenční rámec Úmluvy o právech dítěte.....	52
Úmluva o právech dítěte.....	57
Partnerské organizace Quality4Children.....	71
Tiráž	73

Rámec

Z celé řady důvodů nemohou stovky tisíc dětí v Evropě vyrůstat ve svých biologických rodinách, což má po oficiálním zásahu za následek jejich umístování do péče mimo domov. Těmto dětem je nabízeno množství různých systémů péče, které mají zajistit a zlepšit jejich možnosti vývoje. Neadekvátní pečovatelské prostředí může být tomuto vývoji na překážku a může způsobit zranitelnost dětí, kterým tak může hrozit porušování jejich základních práv.

V tomto kontextu a navzdory pečlivé pozornosti, kterou této problematice věnovala Úmluva o právech dítěte, vyzval Výbor pro práva dítěte v roce 2004 k vypracování pokynů OSN pro ochranu dětí bez rodičovské péče.

Na evropské úrovni tvoří rámec pro práci s dětmi bez rodičovské péče také doporučení Rady Evropy o právech dětí žijících v ústavech.

V evropském kontextu rovněž mezinárodní organizace pro péči o děti, FICE, IFCO a SOS dětské vesničky, konstatovaly na základě vlastních zkušeností značnou potřebu vytvořit standardy kvality v oblasti péče o děti mimo domov. V Evropě, která se soustřeďuje především na ekonomický růst, jsou pro řešení sociálních výzev nezbytně nutné i panevropské iniciativy.

V tomto kontextu zahájily tři mezinárodní organizace pro péči o děti, FICE, IFCO a SOS dětské vesničky, v březnu 2004 projekt zaměřený na zajišťování a zlepšování šancí na vývoj dětí a mladých dospělých v péči mimo domov v Evropě.

Formulace hlavních cílů

Vize

Prohlášení o vizi Quality4Children prohlašuje, že:

Děti bez rodičovské péče musí dostat šanci na utváření své budoucnosti tak, aby se staly samostatnými, soběstačnými a platnými členy společnosti díky životu v podpůrném, ochranném a starostlivém prostředí, které podporuje jejich plný potenciál.

Poslání

Posláním Quality4Children je zlepšovat situaci a šance na rozvoj dětí v péči mimo domov prostřednictvím těchto cílů:

- Vytváření evropské sítě zainteresovaných stran hájících dětská práva v péči mimo domov
- Rozvoj evropských standardů kvality na základě zkušeností a osvědčených postupů přímo zúčastněných osob
- Podpora přijímání, realizace a sledování standardů kvality pro děti v péči mimo domov v národním i evropském měřítku

Hodnoty

Quality4Children má pět hlavních rovnocenných hodnot, které byly zohledňovány během celého projektu. Jsou to:

Účast: Osoby přímo zúčastněné na péči o děti mimo domov jsou aktivně zapojeny do projektu od roku 2004; patří k nim i děti a mladí dospělí, kteří mají zkušenosti z péče mimo domov, původní rodiny, pečovatelé a sociální pracovníci.

Systematické přihlížení k rovnosti pohlaví a rozmanitost: Systematické přihlížení k rovnosti pohlaví a rozmanitost všech osob zúčastněných na péči mimo domov se odráží v procesech.

Partnerství: Osoby a organizace přímo dotčené péčí o děti mimo domov mají příležitost účastnit se projektu na národní i mezinárodní úrovni.

Závazek: Q4C se zavazuje Úmluvou o právech dítěte.

Zodpovědnost a udržitelnost: Q4C se zodpovídá 3 organizacím, které projekt vytvořily. Jeho udržitelnost bude zajišťována prostřednictvím evropské sítě řízené těmito 3 organizacemi, které budou zajišťovat prosazování standardů a rozvoj partnerství za účelem zlepšení situace a šancí na rozvoj dětí v péči mimo domov.

Základní pojmy

Principy

Základem standardů Q4C jsou informace nashromážděné z vyprávění (příběhů) lidí, kteří mají zkušenosti s péčí mimo domov (vypravěči). Po provedení analýzy těchto příběhů v nich v rámci projektu Q4C byla nalezena celá řada společných tvrzení. Ta byla roztříděna do těchto oblastí:

Komunikace a účast

Vypravěči vyjadřovali důležitost vhodné a transparentní komunikace během celého procesu péče mimo domov. V příbězích byla rovněž zdůrazňována důležitost toho, že je člověku nasloucháno a jeho názory jsou brány v úvahu.

Intervence ze strany útvárů pro ochranu dětí

Společnými faktory uváděnými vypravěči byla rychlá a vhodná individuální řešení pro dítě včetně společného umístění sourozenců, zapojení původní rodiny a sledování procesu.

Péče

Společnými tématy, pokud jde o péči, byly: hladký přechod z jedné formy péče na druhou, kontakt mezi dětmi, biologickými a rozšířenými rodinami a pečovateli.

Struktura, pravidla, rituály, stanovení hranic, rozpoznávání a akceptování hranic – to jsou faktory, které mladí dospělí často uváděli jako důležité v běžném životě v péči mimo domov.

Pečovatelé o děti / mladé dospělé rovněž uváděli důležitost stabilních vztahů a lásky mezi dítětem a pečovatelem, emocionální vazby a podporu potenciálu dítěte.

Opouštění péče

Podle vypravěčů jsou hlavními aspekty, které musí pečovatel zohledňovat, když připravuje dítě / mladého dospělého na opuštění péče mimo domov: podpora dítěte / mladého dospělého při přijímání vlastních rozhodnutí a zařizování osobního společenského života, příprava na samostatný život a poskytování podpory a rad během procesu po opuštění péče.

Referenční rámec

Standardy Q4C byly vypracovány v rámci Úmluvy o právech dítěte; každý ze standardů Q4C odráží jeden nebo několik hlavních principů Úmluvy o právech dítěte: nediskriminování, oddanost zájmům dítěte, právo na život, přežití a rozvoj a úctu vůči názorům dítěte.

Vypracování a realizace standardů

Rozsah

Standardy Q4C byly vypracovány proto, aby informovaly, vedly a ovlivňovaly strany zúčastněné na péči mimo domov, tedy děti a mladé dospělé, kteří se chystají žít nebo žijí v péči mimo domov, biologické rodiny, jejichž dítě/děti mají žít nebo žijí v péči mimo domov, pečovatele, vedoucí pečovatelských organizací, sociální pracovníky, personál útvarů pro ochranu dětí, badatele zabývající se výzkumem dětí/mládeže, nevládní organizace působící v oblasti rozvoje dětí a mládeže, zástupce veřejných orgánů na všech úrovních atd.

Cílové země

Rakousko, Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Island, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Spojené království.

Výzkum

Cílem výzkumu Q4C bylo nashromáždit příběhy správné praxe ve všech 32 zúčastněných zemích, provést jejich analýzu a následně zpracovat tyto informace ve standardy kvality.

Metodou sběru dat, kterou si projekt Q4C zvolil, bylo vyprávění příběhů; tato metoda zajišťuje přímou účast dotazovaných na vytváření základu pro standardy Q4C.

Předmětem výzkumu byly příběhy z osvědčené praxe od osob, které zažily péči o děti mimo domov.

V rámci Q4C bylo nashromážděno a analyzováno celkem 332 příběhů z 26 zemí. Průměrný počet příběhů nashromážděných z jedné země byl 10,5. Celkem 49 % příběhů bylo od dětí a mladých dospělých, kteří zažili péči mimo domov (nejdůležitější demografická skupina pro projekt), 11,5 % od biologických rodičů, 32 % od pečovatelů (pěstounských rodin a SOS rodin, vedoucích mládeže a jiného personálu z pečovatelských organizací) a 7,5 % pocházelo od jiných osob (sociálních pracovníků, právníků atd.).

Analýza dat a výsledky

Základní myšlenkou tohoto přístupu bylo provést kvalitativní analýzu obsahu, což bylo realizováno čtením textových informací (příběhů) za účelem identifikace proměnných pro označování: kategorií, pojmů, vlastností a jejich vzájemných vztahů v příbězích.

Skupina provádějící analýzu příběhů sloučila výsledky v informační matici a na jejím základě vypracovala pomocí dat zprávu. Tato zpráva poskytla informace o zkušenostech, očekáváních a potřebách dotazovaných osob. Kategorie identifikované v příbězích jsou uvedeny výše (viz výše: základní pojmy).

Vypracování standardů

Projektový tým Q4C (PT) inicioval národní konzultace ve 32 evropských zemích, v nichž působí minimálně jedna ze tří výše uvedených organizací. Jedním ze základních výsledků těchto konzultací bylo jmenování národních koordinátorů (NK), kteří spolu s národními týmy (NT) měli za úkol provádět výzkum a vypracovávat standardy na národní úrovni. Prvním úkolem NT bylo provést sběr a analýzu příběhů z osvědčené praxe od osob přímo zúčastněných na péči o děti mimo domov. Výsledky této analýzy byly využity jako základ pro vypracování standardů kvality.

První návrh standardů Q4C vypracovaly národní týmy za podpory PT. Tento předběžný dokument byl dále rozpracováván během tří nadnárodních týmových setkání za účasti mladých lidí z Q4C. Po dokončení verze návrhu měli dotazovaní (vypravěči) a členové NT příležitost poslat zpětnou vazbu PT. Jejich doporučení byla zahrnuta do standardů na posledním nadnárodním týmovém setkání.

Kontrolu, úpravu a konečné zpracování standardů provedl tým tvořený jedním mladým dospělým a členy národních týmů a projektového týmu.

Realizace standardů Quality4Children

Za účelem splnění poslání Q4C na základě propojených klíčových principů rovnosti, kompletnosti a účasti byly identifikovány tyto dva cíle:

- podporovat přijímání standardů kvality pro děti v péči mimo domov na národní a evropské úrovni;
- prosazovat standardy Q4C a jejich přístup a filozofii na národní, evropské a světové úrovni.

Struktura a shrnutí standardů Quality4Children

Standardy Q4C byly vypracovány za účelem zajištění a zlepšení situace a šancí na rozvoj dětí a mladých dospělých v péči o děti mimo domov v Evropě. Standardy jsou zaměřeny na podporu osob zainteresovaných na péči o děti a mladé dospělé mimo domov; jedná se o děti a mladé dospělé, biologické rodiny, pečovatele, pečovatelské organizace, útvary pro ochranu dětí a národní i mezinárodní vládní instituce.

Struktura

Standardy Q4C tvoří soubor 18 standardů, které jsou uspořádány podle fází péče identifikovaných během fáze výzkumu Q4C (a). Každý standard Q4C zahrnuje pět prvků (b).

a) Oblasti standardů

V tomto dokumentu je proces péče mimo domov rozdělen do tří oblastí:

Proces rozhodování a přijímání:

Tento proces má dvě fáze: zhodnocení situace dítěte za účelem rozhodnutí o co nejlepším řešení a krocích zaměřených na integraci dítěte do budoucí životní situace.

Proces péče:

Proces péče je období mezi procesem přijetí a procesem opuštění péče. Zahrnuje skutečnou péči a podporu od pečovatele.

Proces opuštění péče:

Jedná se o proces, díky němuž dítě / mladý dospělý získává nezávislost, vrací se do své původní rodiny nebo se stěhuje na jiné místo. Zahrnuje další podporu, kterou dítě / mladý dospělý získává od dosavadního pečovatele.

b) Prvky standardů

Název a popis standardu

Jasná prohlášení ohledně požadované úrovně kvality. Standard poskytuje strukturu a zaměření pro práci v oblasti péče o děti mimo domov.

Citace

Vybrané citáty z příběhů vypravěčů; jsou kódovány podle databáze Q4C.

Povinnosti

Soubor úkolů, povinností a definovaných oblastí pravomoci pro všechny strany zainteresované na realizaci příslušného standardu.

Pokyny

Požadavky související s realizací příslušného standardu.

Varovná znamení

Popis toho, co se nesmí stát, pokud je příslušný standard realizován.

Shrnutí standardů Quality4Children

Oblast standardů 1: Proces rozhodování a přijímání

Standard 1: Dítě a jeho původní rodina získává podporu během procesu rozhodování

Dítě a jeho původní rodina mají právo na zásah, pokud vyjádří přání změnit svou životní situaci nebo když to situace vyžaduje. Nejvyšší prioritou je bezpečnost a zájem dítěte. Dítěti a jeho původní rodině se vždy naslouchá a jsou respektovány.

Standard 2: Dítě je zmocněno k účasti na procesu rozhodování

Všechny zúčastněné strany dítěti naslouchají a respektují ho. Dítě je odpovídajícím způsobem informováno o své situaci a povzbuzováno, aby vyjadřovalo své názory a účastnilo se tohoto procesu v souladu se svou úrovní chápání.

Standard 3: Profesionální proces rozhodování zajišťuje nejlepší péči pro dítě

Proces rozhodování zahrnuje dvě otázky: Které řešení nejlépe odpovídá zájmům dítěte? Pokud by byla zjištěna potřeba péče mimo domov, jaké je nejlepší umístění pro dítě?

Všechny strany přímo zúčastněné na rozvoji dítěte spolupracují s využitím svých příslušných odborných znalostí. Přijímají a sdílejí příslušné informace o procesu rozhodování. Když má být přijato dítě se zvláštními potřebami, jsou zohledňovány jeho speciální požadavky.

Standard 4: O sourozence se pečuje společně

Během procesu péče mimo domov se o sourozence pečuje společně. Sourozenci jsou umísťováni zvlášť, pouze pokud je to pro jejich dobro. V tom případě je zajištěn kontakt mezi nimi, pokud to na ně nemá negativní dopad.

Standard 5: Přejít do nového domova je dobře připraven a citlivě realizován

Po dojednání formy péče organizace, která má poskytovat v budoucnu péči, důkladně připraví přijetí dítěte. Přijetí musí být postupné a způsobit co nejmenší rozrušení. Přejít na nové místo je uspořádán jako proces, jehož hlavním účelem je zajistit zájem dítěte a blaho všech zúčastněných stran.

Standard 6: Proces péče mimo domov se řídí individuálním plánem péče

Individuální plán péče je vytvořen během procesu rozhodování a během celého procesu péče mimo domov je dále rozvíjen a realizován. Tento plán je určen k řízení celkového rozvoje dítěte.

Plán péče obecně definuje stav rozvoje dítěte, stanovuje cíle a opatření a objasňuje zdroje potřebné k podpoře celkového rozvoje dítěte. Každé významné rozhodnutí během procesu péče mimo domov se řídí tímto plánem.

Oblast standardů 2: Proces péče

Standard 7: Umístění dítěte vyhovuje jeho potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí

Dítě vyrůstá v kompletním, podpůrném, ochranném a starostlivém prostředí. Tato kritéria prostředí splňuje to, že je dítěti umožněno vyrůstat ve starostlivé rodině.

V novém místě má dítě šanci vybudovat si stabilní vztah s pečovatelem a udržovat kontakt se svým sociálním prostředím.

Standard 8: Dítě udržuje kontakt se svou původní rodinou

Vztah dítěte s původní rodinou je povzbuzován, udržován a podporován, pokud je to v zájmu dítěte.

Standard 9: Pečovatelé jsou kvalifikovaní a mají odpovídající pracovní podmínky

Pečovatelé jsou důkladně hodnoceni, vybíráni a školeni, než převezmou odpovědnost za péči o dítě. Dostává se jim průběžného školení a profesionální podpory tak, aby byl zajištěn celkový rozvoj dítěte.

Standard 10: Vztah pečovatele s dítětem je založen na porozumění a úctě

Pečovatel věnuje dítěti individuální pozornost a vyvíjí svědomité úsilí o budování důvěry a o pochopení dítěte. Pečovatel s dítětem vždy komunikuje otevřeně, upřímně a s respektem.

Standard 11: Dítě je zmocněno k aktivní účasti na rozhodováních, která se přímo týkají jeho života

Dítě je uznáváno jako odborník na svůj vlastní život. Dítě je informováno, je mu nasloucháno a je bráno vážně a jeho nezlomnost je uznávána jako silný potenciál. Dítě je povzbuzováno, aby vyjadřovalo své pocity a zkušenosti.

Standard 12: Dítěti se dostává péče ve vhodných životních podmínkách

Životní úroveň a infrastruktura pečovatelské organizace uspokojují potřeby dítěte vzhledem k pohodlí, bezpečí, zdravým životním podmínkám a neomezenému přístupu ke vzdělání a do komunity.

Standard 13: Dětem se zvláštními potřebami se dostává vhodné péče

Pečovatelé jsou průběžně a specificky školeni a podporováni, aby byli schopni splňovat zvláštní potřeby dětí, o které pečují.

Standard 14: Dítě / mladý dospělý je průběžně připravován na samostatný život

Dítě / mladý dospělý je podporován, aby utvářel svou budoucnost tak, aby se stal soběstačným, samostatným a platným členem společnosti. Má přístup ke vzdělání a je mu poskytnuta příležitost získávat životní dovednosti a osvojit si hodnoty.

Dítě / mladý dospělý je podporován při rozvíjení sebeúcty. To mu umožňuje, aby se cítil silný a jistý při zvládání obtíží.

Oblast standardů 3: Proces opouštění péče

Standard 15: Proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován

Proces opouštění péče je zásadní fází v péči o dítě mimo domov a je důkladně plánován a realizován. Je založen především na individuálním plánu péče o dítě / mladého dospělého.

Dítě / mladý dospělý je uznáván jako odborník na kvalitu péče o svou osobu. Jeho zpětná vazba je zásadní pro další rozvoj kvality systému péče a příslušného modelu péče.

Standard 16: Komunikace v procesu opouštění péče je vedena užitečným a vhodným způsobem

Všem stranám zúčastněným na procesu opouštění péče jsou poskytovány všechny potřebné informace v souladu s jejich rolí v procesu. Současně má dítě / mladý dospělý a jeho původní rodina právo na soukromí a bezpečnost.

Všechny informace jsou sdělovány takovým způsobem, aby byly pro dítě / mladého dospělého a jeho původní rodinu pochopitelné a vhodné.

Standard 17: Dítě / mladý dospělý je zmocněn k účasti na procesu opouštění péče

Proces opouštění péče je založen na individuálním plánu péče. Dítě / mladý dospělý je zmocněn vyjadřovat názory a preference ohledně své současné situace a budoucího života. Účastní se plánování a realizace procesu opouštění péče.

Standard 18: Jsou zajištěny možnosti sledování, trvalé podpory a kontaktů

Poté, co dítě / mladý dospělý opustí péči mimo domov, má příležitost dostávat pomoc a podporu. Pečovatelská organizace se snaží zajistit, aby nevnímal proces opouštění péče jako nové závažné narušení.

Pokud mladý dospělý dosáhl plnoletosti, měla by mu pečovatelská organizace i nadále nabízet podporu a příležitost k udržování kontaktu.

OBLAST STANDARDŮ 1

Proces rozhodování a přijímání

Proces rozhodování má dvě fáze:

První fáze procesu rozhodování zahrnuje především zhodnocení potřeb dítěte a jeho rodinnou situaci a rozhodnutí ohledně nejlepšího možného řešení pro dítě. Pokud je tou nejlepší možností, jak vyhovět zájmům dítěte, péče mimo domov, začíná další fáze procesu rozhodování určením toho nejlepšího možného umístění. Proces rozhodování je ukončen, když bylo určeno umístění a vzájemně dohodnuto všemi zúčastněnými stranami.

Proces přijímání zahrnuje všechny činnosti týkající se integrace dítěte do budoucí životní situace. Všechny strany přímo zúčastněné na vývoji dítěte přijímají a sdílejí příslušné informace o procesu rozhodování.

Má-li být přijato dítě se zvláštními potřebami, jsou zohledňovány jeho speciální požadavky.

Tato oblast standardů zahrnuje následující standardy:

- Standard 1:** Dítě a jeho původní rodina získává podporu během procesu rozhodování
- Standard 2:** Dítě je zmocněno k účasti na procesu rozhodování
- Standard 3:** Profesionální proces rozhodování zajišťuje nejlepší péči pro dítě
- Standard 4:** O sourozence se pečuje společně
- Standard 5:** Přejechod do nového domova je dobře připraven a citlivě realizován
- Standard 6:** Proces péče mimo domov se řídí individuálním plánem péče

Standard 1: Dítě a jeho původní rodina získává podporu během procesu rozhodování

Dítě a jeho původní rodina mají právo na zásah, pokud vyjádří přání změnit svou životní situaci nebo když to situace vyžaduje. Nejvyšší prioritou je bezpečnost a zájem dítěte. Dítěti a jeho původní rodině se vždy naslouchá a jsou respektovány.

„Měla jsem strašný strach, že přijdu o děti [...]. Ale hned jsem cítila, že jsem v jejich životě stále důležitým člověkem. Účastnila jsem se všeho, co se s dětmi dělo. Cítila jsem, že jsem součástí celku [...] mohla jsem dát svým dětem kdykoli najevo, že o ně mám zájem, a to především proto, že jsem mohla být přítomna při událostech, které byly pro děti významné.“

(Matka z Lucemburska, kód 18.04.01)

„Dívce je 14 let a nechce jít domů. Sejde se s útvarem pro ochranu dětí, aby s ním svou situaci probrala. Má konkrétní žádost: Chce novou rodinu. Zmapujeme síť dívky, zjistíme, koho zná atd., abychom získali přehled. Vyjde najevo, že mezi matkou a dcerou existují závažné problémy v komunikaci. Říkám dívce, že by bylo dobré, aby se všichni sešli a promluvili si o tom, co je pro ni v její současné situaci podle jejího názoru obtížné.“

(Spolupracovnice útvaru pro ochranu dětí z Norska, kód 22.07.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Ihned jmenují osobu odpovědnou za poskytování podpory dítěti a jeho rodině v průběhu procesu rozhodování a pokud možno i v průběhu celého procesu péče mimo domov.

B) Pokyny

1. Osoba odpovědná za dítě je vždy k dispozici

Odpovědná osoba je k dispozici v průběhu celého procesu rozhodování, aby mohla objasňovat situaci dítěte a podporovat dítě a jeho původní rodinu. Odpovědná osoba pokud možno sleduje a podporuje celý proces péče mimo domov.

2. Všechny příslušné strany jsou zapojeny citlivým způsobem

Odpovědná osoba projevuje aktivní zájem o různá hlediska situace dítěte a informuje všechny zúčastněné osoby o jejich právech. Zapojuje všechny důležité strany, které mohou přispět k objasnění situace dítěte a pomoci najít řešení.

Tato odpovědná osoba naslouchá všem zúčastněným stranám, jedná s nimi se stejnou úctou a poctivě předkládá možnosti, které dítě má.

C) Varovná znamení

- Dítě nebo jeho původní rodina nedostanou žádnou podporu, když potřebují pomoc nebo o ni požádají.
- Příběh dítěte je ignorován nebo se mu nevěří.
- Je vyslechnuta jen jedna strana příběhu.
- Zúčastněným stranám se nedostává stejného jednání nebo respektu.
- Informace o právech dětí nejsou poskytovány vhodným způsobem.

Standard 2: Dítě je zmocněno k účasti na procesu rozhodování

Všechny zúčastněné strany dítěti naslouchají a respektují ho. Dítě je odpovídajícím způsobem informováno o své situaci a povzbuzováno, aby vyjadřovalo své názory a účastnilo se tohoto procesu v souladu se svou úrovní chápání.

„Kontaktovala jsem útvar pro ochranu dětí a tam se o situaci postarali. Hned reagovali. Toho dne jsem si uvědomila, že útvaru pro ochranu dětí skutečně leží na srdci moje zájmy. Dokonce jsem byla zapojena do rozhodování, kam bych se měla přestěhovat.“

(Dívka z Norska, kód 22.02.03)

„Dívka sama chtěla být vzata do péče. To se stalo na její druhou žádost. Nejdřív žila se svou matkou, ale když matka onemocněla, přestěhovala se k otci. O víkendech navštěvovala podpůrnou rodinu a později jinou podpůrnou rodinu, která se stala její pěstounskou rodinou.“

(Příběh dívky z Finska, kód 8.02.02)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zmocní dítě k účasti na celém procesu rozhodování.
- Poskytnou dítěti všechny důležité informace a zajišťují jeho účast.

B) Pokyny

1. Dítě je důkladně informováno způsobem vhodným pro děti

Odpovědná osoba poskytuje dítěti všechny důležité informace týkající se současné situace i budoucích možností a zajišťuje, aby těmto informacím rozumělo.

2. Názor dítěte je zjišťován citlivým způsobem

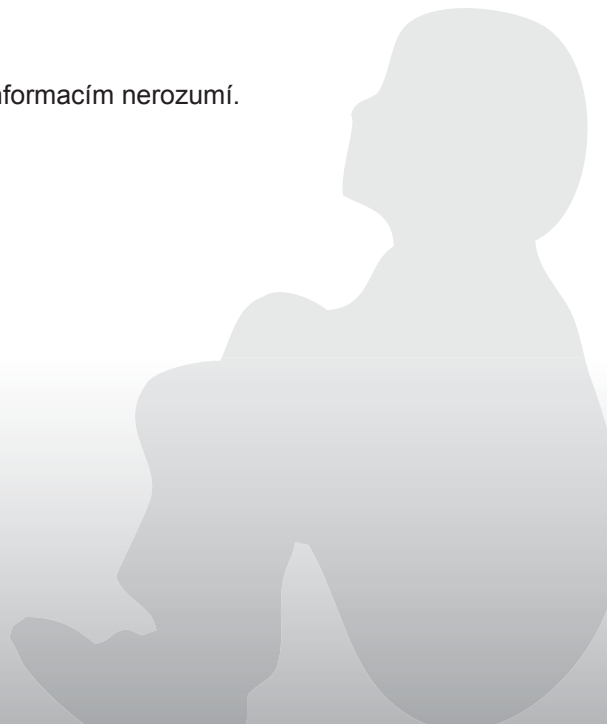
Odborně proškolený personál útvaru pro ochranu dětí hovoří s dítětem způsobem vhodným pro děti.

3. Názor dítěte je respektován a pečlivě zvažován

Odpovědná osoba pečlivě hodnotí situaci dítěte a hledá způsoby, jak zajistit, aby byly jeho názory vzaty v úvahu.

C) Varovná znamení

- Dítě nemá dostatek informací o své situaci nebo poskytovaným informacím nerozumí.
- Názor dítěte je ignorován.
- Dítě nesouhlasí s rozhodnutím.

Standard 3: Profesionální proces rozhodování zajišťuje nejlepší péči pro dítě

Proces rozhodování zahrnuje dvě otázky: Které řešení nejlépe odpovídá zájmům dítěte? Pokud by byla zjištěna potřeba péče mimo domov, jaké je nejlepší umístění pro dítě?

Všechny strany přímo zúčastněné na rozvoji dítěte spolupracují s využitím svých příslušných odborných znalostí. Přijímají a sdílejí příslušné informace o procesu rozhodování.

Když má být přijato dítě se zvláštními potřebami, jsou zohledňovány jeho speciální požadavky.

„Poradce pro pěstounské rodiny předkládá potenciálním pěstounským rodinám potřeby dítěte, a pokud souhlasí, centrum informuje dítě. Dítě je rovněž podrobně informováno o svých potenciálních pěstounských rodinách. Centrum představí dítě a původní rodinu pěstounské rodině, než je dítě umístěno do její péče. Následuje dohoda mezi všemi zúčastněnými.“

(Spolupracovník útvaru pro ochranu dětí ze Slovinska, kód 27.08.03)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajišťují profesionální proces rozhodování.
- Zajišťují participační a transparentní proces.

Pečovatelská organizace

- Poskytne útvaru pro ochranu dětí všechny důležité informace o formě péče, kterou nabízí.

B) Pokyny

1. Proces je participační a transparentní

Odpovědná osoba zajišťuje, aby se procesu účastnily všechny dotčené strany. Shromažďuje všechny informace a zřetelně je dokumentuje. Odpovědná osoba informuje zúčastněné strany citlivým způsobem a zajišťuje, aby každý zúčastněný rozuměl důležitým informacím a měl k nim přístup.

2. Je zajištěna spolupráce s externími orgány

Odpovědná osoba zajišťuje, aby situaci dítěte hodnotili odborníci z různých organizací a aby poskytovali rady.

3. Jsou poskytovány informace o potenciálních důsledcích umístění

Odpovědná osoba důkladně zhodnotí možné postupy a zajistí, aby si všechny zúčastněné strany byly vědomy potenciálních důsledků umístění.

4. Pokud by původní umístění bylo nevhodné, je zvažováno alternativní umístění

Odpovědná osoba zajistí, aby během procesu rozhodování bylo zvaženo alternativní umístění v případě, že se zjistí, že první možnost není adekvátní.

5. Rozhodnutí je založeno na příslušných faktech

Odpovědná osoba zajistí, aby byl důkladně proveden výzkum a aby byla analyzována získaná dokumentace. Na základě těchto údajů je přijato vhodné rozhodnutí zajišťující zájmy dítěte.

6. Pro dítě je vybráno nejlepší možné umístění

Útvar pro ochranu dětí vybere nejlepší možné umístění při pečlivém zohlednění etnického, sociálního, náboženského a zdravotního zázemí dítěte. Spolu s pečovatelskou organizací zajistí, aby umístění zajišťovalo komplexní, podpůrné, ochranné a starostlivé prostředí.

Potenciální pečovatel musí být kvalifikovaný, musí pobírat dostatečné zdroje a musí se mu dostávat průběžného školení a dozoru, který mu umožní pečovat o dítě (nebo sourozence).

7. Pečovatelské organizace spolupracují, pokud dítě přejde z jedné formy péče do jiné

Pokud má dítě přejít z jedné formy péče do jiné, současný pečovatel a pečovatelská organizace proces podporují a poskytnou budoucímu pečovateli všechny potřebné informace o dítěti.

C) Varovná znamení

- Rozhodnutí není přijato v zájmu dítěte.
- Umístění nebere v úvahu potřeby, životní situaci nebo původní sociální prostředí dítěte.
- Neexistuje alternativní možnost umístění v případě, že se zjistí, že původní umístění není vhodné.
- Rozhodnutí není založeno na faktech.
- Neexistuje dokumentace procesu.
- Informace nejsou transparentní.
- Dítě, původní rodina a jiné důležité strany nejsou do procesu zapojeny nebo ho nechápu.
- Rozhodnutí je pro dítě a jeho původní rodinu náhlé a nečekané.
- Nespolupracuje se s externími odborníky.

Standard 4: O sourozence se pečuje společně

Během procesu péče mimo domov se o sourozence pečuje společně. Sourozenci jsou umísťováni zvláště, pouze pokud je to pro jejich dobro. V tom případě je zajištěn kontakt mezi nimi, pokud to na ně nemá negativní dopad.

„Chlapec byl svěřen SOS vesničce se svými dvěma bratry a dvěma sestrami. Sourozenci mohli bydlet společně v jednom domě, v nové rodině s SOS matkou a dalšími dvěma dětmi. Chlapec vyrůstal ve vesničce v klidu a zůstal v kontaktu s otcem, který je často navštěvoval.“

(Příběh chlapce z Itálie, kód 15.01.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Provádí veškeré potřebné činnosti, aby zajistily společné umístění sourozenců.
- Vyberou pečovatelskou organizaci, která umožní společné umístění sourozenců různého věku.
- Zařizuje pravidelný kontakt mezi sourozenci, pokud nejsou umístěni společně.

Pečovatelská organizace

- Má strukturu, která umožňuje společné umístění sourozenců různého věku.

Pečovatel

- Podporuje pravidelný kontakt mezi sourozenci, pokud nejsou umístěni společně.

B) Pokyny

1. Sourozenci jsou umísťováni společně

Útvary pro ochranu dětí zajistí společné umístění sourozenců. Kdykoli je to možné, jsou plněna přání sourozenců. Útvary poskytují podporu a praktické vedení pečovatelským organizacím, které umísťují sourozence společně.

Pečovatelská organizace zajistí adekvátní strukturu pro péči o sourozence.

2. Je udržován kontakt mezi sourozenci, pokud nejsou umístěni společně

Útvary pro ochranu dětí a pečovatelská organizace poskytují potřebné zdroje (např. finanční pomoc) a podporu, aby umožnila sourozencům, kteří nejsou umístěni společně, udržovat kontakt. Budoucí pečovatel je informován o sourozencích dítěte, kteří nejsou umístěni s ním.

C) Varovná znamení

- Sourozenci jsou rozděleni.
- Důvody rozdělení sourozenců nejsou ani odůvodněné, ani nejsou v zájmu dětí.
- Pečovatelská organizace nemá adekvátní strukturu pro péči o sourozence.
- Rozdělení sourozenci mají malý nebo žádný kontakt.
- Pečovatelé nemají žádné informace o sourozencích dítěte.

Standard 5: Přejchod do nového domova je dobře připraven a citlivě realizován

Po dojednání formy péče organizace, která má poskytovat v budoucnu péči, důkladně připraví přijetí dítěte. Přijetí musí být postupné a způsobit co nejmenší rozrušení. Přejchod na nové místo je uspořádán jako proces, jehož hlavním účelem je zajistit zájem dítěte a blaho všech zúčastněných stran.

„Budoucí pěstouni se začali s dětmi scházet, ale proces přechodu nebyl úspěšán. [...] Vždy se sešli na jednu až dvě hodiny; později byl kontakt prodlužován. Vzpomíná si, že její manžel [...] vyzvedával děti z ústavu a bral je do školy. Ona s nimi bývala po škole, dělala s nimi domácí úkoly a pak je vozila do ústavu. [...] Během tohoto procesu se děti seznámily i s širší rodinou. Proces trval šest měsíců, než se konečně zcela přestěhovaly do pěstounské rodiny. Každý už se cítil na přestěhování připravený.“

(Pečovatelka z Malty, kód 19.06.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajišťují profesionální přípravu a realizaci procesu přijetí ve spolupráci s pečovatelskou organizací a pečovatelem.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje, aby měl pečovatel dostatečné zdroje a podporu, aby mohl dítě přijmout a pečovat o ně.

Pečovatel

- Připraví pro dítě vhodné přivítání a zajistí profesionální realizaci procesu přijetí.

B) Pokyny

1. Proces přijetí je profesionálně připraven a realizován

Proces přijetí je připravován a realizován v úzké spolupráci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami. Je zajištěn dostatečný čas a zdroje na přípravu přijetí dítěte.

Odpovědná osoba z útvaru pro ochranu dětí zajistí, aby byly opatření a dohody projednány se všemi zúčastněnými stranami a aby byly realistické, čestné a pro všechny závazné.

Je prověřována způsobilost pečovatelské organizace a pečovatele poskytnout potřebnou péči. Tato analýza se soustředí obzvláště na to, zda je pečovatel adekvátně kvalifikován, průběžně školen a kontrolován a zda je vybaven potřebnými zdroji.

2. Původní rodina je plně zapojena do procesu přijímání

Útvary pro ochranu dětí a budoucí pečovatelská organizace zajistí, aby bylo zapojeno dítě i jeho původní rodina a aby byly během procesu přijímání konzultovány a podporovány.

3. Dítě se seznámí s budoucím domovem

Odpovědná osoba zajistí, aby dítě mělo příležitost seznámit se s budoucím domovem a pečovatelem.

4. Umístění způsobí co nejmenší narušení

Odpovědná osoba zajistí, aby umístění způsobilo dítěti a jeho původní rodině co nejmenší narušení.

C) Varovná znamení

- Proces přijetí není profesionálně připraven nebo realizován.
- Pečovatel není připraven na přijetí dítěte nebo péči o něj.
- Pečovatel nemá k dispozici dostatečné zdroje.
- Pečovatel nespolupracuje s útvary pro ochranu dětí.
- Dítě a jeho původní rodina nemají žádné informace o novém domově nebo jich mají málo.
- Ujednání nejsou realistická, poctivá nebo závazná.
- Do procesu nejsou zapojeny příslušné strany.
- Před přijetím neexistuje kontakt mezi dítětem a budoucím pečovatelem.
- Nekoná se uvítání.
- Dítě má pocit, že přijetí značně narušuje jeho rodinu nebo sociální prostředí.

Standard 6: Proces péče mimo domov se řídí individuálním plánem péče

Individuální plán péče je vytvořen během procesu rozhodování a během celého procesu péče mimo domov je dále rozvíjen a realizován. Tento plán je určen k řízení celkového rozvoje dítěte.

Plán péče obecně definuje stav rozvoje dítěte, stanovuje cíle a opatření a objasňuje zdroje potřebné k podpoře celkového rozvoje dítěte. Každé významné rozhodnutí během procesu péče mimo domov se řídí tímto plánem.

„Tým instituce [...] a sociální pracovník [...] zajistili řadu schůzek s personálem, dítětem a bratrem, aby se lépe seznámili se situací. Určili chlapcovy potřeby a vypracovali plán opatření na základě využití možných zdrojů a mezi odborného zásahu.“

(Příběh chlapce z Bulharska, kód 3.01.03)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Jsou odpovědné za multidisciplinární zhodnocení potenciálu dítěte a za vypracování individuálního plánu péče, který bude řídit jeho celkový rozvoj.

Pečovatelská organizace

- Zajistí, aby proces péče mimo domov byl založen na individuálním plánu péče.
- Zajistí, aby plán péče řídil poskytovanou péči.
- Podporuje pečovatele při rozvoji plánu péče.

Pečovatel

- Je odpovědný za realizaci a další rozvoj individuálního plánu péče.

B) Pokyny

1. Je vytvořen individuální plán péče

Po konzultaci s multidisciplinárním týmem vytvoří útvary pro ochranu dětí individuální plán péče s ohledem na zdroje a potenciál dítěte.

2. Dítě se účastní vytváření individuálního plánu péče

Je zajištěna účast dítěte na vytváření a dalším vývoji jeho individuálního plánu péče. Míra účasti závisí na jeho úrovni chápání.

3. Individuální plán péče je pravidelně prověřován

Pečovatel je odpovědný za realizaci a další rozvoj plánu péče. Plán péče je pravidelně aktualizován po konzultaci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami.

C) Varovná znamení

- Není dostatek dokumentovaného hodnocení a neexistuje individuální plán pro dítě.
- Plán péče neplní individuální potřeby dítěte.
- Do vývoje individuálního plánu péče nejsou zapojeny všechny příslušné strany.
- Zúčastněné strany se nedohodnou na individuálním plánu péče.
- Plán není pravidelně aktualizován.

OBLAST STANDARDŮ 2

Proces péče

Proces péče je definován jako období mezi procesem přijetí a procesem opuštění péče.

Děti a mladí dospělí v péči mimo domov jsou podporováni, aby utvářeli svou budoucnost a stali se soběstačnými, samostatnými a platnými členy společnosti. To je podporováno životem v podpůrném, ochranném a starostlivém prostředí.

Tato oblast standardů zahrnuje následující standardy:

- Standard 7:** Umístění dítěte vyhovuje jeho potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí
- Standard 8:** Dítě udržuje kontakt se svou původní rodinou
- Standard 9:** Pečovatelé jsou kvalifikovaní a mají odpovídající pracovní podmínky
- Standard 10:** Vztah pečovatele s dítětem je založen na porozumění a úctě
- Standard 11:** Dítě je zmocněno k aktivní účasti na rozhodování, která se přímo týkají jeho života
- Standard 12:** Dítěti se dostává péče ve vhodných životních podmínkách
- Standard 13:** Dětem se zvláštními potřebami se dostává vhodná péče
- Standard 14:** Dítě / mladý dospělý je průběžně připravován na samostatný život

Standard 7: Umístění dítěte vyhovuje jeho potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí

Dítě vyrůstá v kompletním, podpůrném, ochranném a starostlivém prostředí. Tato kritéria prostředí splňuje to, že je dítěti umožněno vyrůst ve starostlivé rodině.

V novém místě má dítě šanci vybudovat si stabilní vztah s pečovatelem a udržovat kontakt se svým původním sociálním prostředím.

„Moji pěstouni se řídili tím, co pro mě bylo dobré a užitečné. Je pro mě důležité, že mě přijali takovou, jaká jsem, že respektují můj názor, náboženské přesvědčení a soukromí a že mohu používat svůj mateřský jazyk.“

(Dívka ze Slovinska, kód 27.02.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Iniciují, najdou a zařídí co nejlepší umístění pro dítě v souladu s jeho potřebami, životní situací a původním sociálním prostředím.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje modely péče, které splňují potřeby dítěte a požadavky útvaru pro ochranu dětí.
- Ve spolupráci s útvarem pro ochranu dětí hodnotí, zda nabízené umístění odpovídá potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí dítěte, či nikoli.

Pečovatel

- Zajišťuje, aby nový domov vyhovoval potřebám dítěte, jeho životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí. V tomto procesu spolupracuje s dítětem a jeho původní rodinou.

B) Pokyny

1. Dítě a původní rodina jsou informovány o možnostech náhradní rodinné péče

Pokud jsou k dispozici vhodné možnosti náhradní rodinné péče, je o těchto možnostech informováno dítě i jeho původní rodina.

Útvary na ochranu dětí nabádají pečovatelské organizace, aby poskytovaly náhradní rodinnou péči

Pokud je dítě přijato do léčebného zařízení, musí pečovatelská organizace najít způsob, jak tuto léčbu zkombinovat s náhradní rodinnou péčí

2. Dítě získá to nejlepší možné umístění

Útvar pro ochranu dětí a pečovatelská organizace zajistí, aby budoucí umístění zajišťovalo komplexní, podpůrné, ochranné a starostlivé prostředí.

3. Umístění vyhovuje potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí dítěte

Pečovatelská organizace se vědomě snaží zajistit, aby umístění vyhovovalo potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí dítěte.

Je zohledněna fyzická vzdálenost mezi komunitou dítěte a novým umístěním.

4. Nové umístění dítě podporuje, aby si osvojilo smysl pro vztah a sounáležitost

Pečovatel poskytuje dítěti osobní prostor a vytváří prostředí, v němž dítě může rozvíjet smysl pro vztah a sounáležitost.

5. Kvalita péče je pravidelně prověřována

Útvary pro ochranu dětí a pečovatelská organizace pravidelně hodnotí kvalitu poskytované péče.

C) Varovná znamení

- Dítěti není poskytnuta možnost náhradní rodinné péče.
- Neexistuje kontakt mezi dítětem a jeho původní rodinou nebo původním sociálním prostředím.
- Kontaktu mezi dítětem a jeho původní rodinou nebo původním sociálním prostředím brání fyzická vzdálenost mezi nimi.
- Dítěti není umožněno používat svůj vlastní jazyk, náboženství a kulturu.
- Ujednání nejsou realistická, poctivá nebo závazná.
- Dítě má pocit, že péče o něj není komplexní, podpůrná, ochranná a starostlivá.
- Dítě má pocit, že se nemůže opřít o stabilní a spolehlivý vztah s pečovatelem.
- Dítě nemá soukromí.
- Pečovatel se neustále mění.
- Pečovatel není citlivý vůči situaci dítěte.

Standard 8: Dítě udržuje kontakt se svou původní rodinou

Vztahy dítěte s původní rodinou je povzbuzován, udržován a podporován, pokud je to v zájmu dítěte.

„Sociální pracovník usilovně podporoval kontakt. [...] Pěstounka kromě toho, že pečuje o dítě a vozí ho za biologickou matkou, také během těchto hodin kontaktu využívá příležitosti, aby matku naučila určitým dovednostem péče o dítě. Podporovaný pozitivní vztah mezi nimi je pro dítě zásadní. Velice mu pomohlo, když vidělo, že jeho matka i pěstounka jsou spolu zadobře.“

(Sociální pracovník z Malty, kód 19.08.04)

„... člověk musí podporovat spojení a vztah mezi dítětem a jeho biologickými rodiči a [...] nechat dítě rozhodnout, jaký druh vztahu chce mít se svým biologickým rodičem.“

(Sociální pracovník z Estonska, kód 7.08.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajišťují, aby byl mezi dítětem a jeho původní rodinou udržován kontakt.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje a podporuje kontakt s původní rodinou.
- Podporuje pečovatele.

Pečovatel

- Podporuje kontakt mezi dítětem a jeho původní rodinou.
- Spolupracuje s původní rodinou dítěte.

B) Pokyny

1. Útvary pro ochranu dětí podporují kontakt mezi dítětem a jeho původní rodinou

Útvary pro ochranu dětí povzbuzují, podporují a sledují kontakt mezi dítětem, pečovatelem a původní rodinou. Rovněž podporují spolupráci mezi všemi třemi stranami.

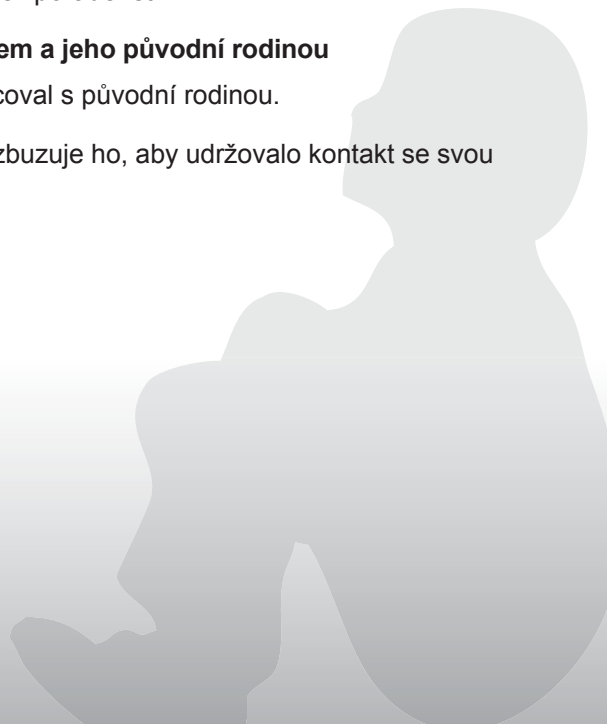
Útvary pro ochranu dětí poskytují dítěti, jeho původní rodině i pečovateli poradenství.

2. Pečovatelská organizace a pečovatel podporují kontakt mezi dítětem a jeho původní rodinou

Pečovatelská organizace školí a podporuje pečovatele, aby spolupracoval s původní rodinou.

Pečovatel pomáhá dítěti seznámit se s jeho životním příběhem a povzbuzuje ho, aby udržovalo kontakt se svou původní rodinou a sociálním, náboženským a kulturním zázemím.

Pečovatel pravidelně informuje původní rodinu o vývoji dítěte.

3. Původní rodina je zapojena do života dítěte

Pečovatelská organizace a původní rodina jasně definují role, práva a povinnosti ohledně vývoje dítěte v souladu se zákony daného státu.

Pečovatelská organizace podporuje původní rodinu v chápání situace dítěte a povzbuzuje rodinu, aby mu pomáhala.

4. Frekvence a kvalita kontaktů jsou pravidelně hodnoceny

Frekvence a kvalita kontaktů mezi dítětem a jeho rodinou musí být pravidelně hodnoceny. Kontakty se uskutečňují v souladu s individuálním plánem péče nebo ujednáními, která byla v tomto ohledu přijata.

C) Varovná znamení

- Neexistuje kontakt mezi dítětem a jeho původní rodinou, i když by to bylo v zájmu dítěte.
- Existuje kontakt mezi dítětem a jeho původní rodinou, i když to není v zájmu dítěte.
- Původní rodina se chová způsobem odporujícím zájmům dítěte.
- Kontakt mezi dítětem a jeho původní rodinou není podporován.
- Důvody nepodporování kontaktu mezi dítětem a jeho původní rodinou nejsou opodstatněné.

Standard 9: Pečovatelé jsou kvalifikovaní a mají odpovídající pracovní podmínky

Pečovatelé jsou důkladně hodnoceni, vybíráni a školeni, než převezmou odpovědnost za péči o dítě. Dostává se jim průběžného školení a profesionální podpory tak, aby byl zajištěn celkový rozvoj dítěte.

„Školení pěstounů bylo skvělé. S manželem jsme už měli děti v pěstounské péči dříve, ale uvědomovali jsme si, jak málo víme. [...] Teď jsem pevně přesvědčená, že by nikomu nemělo být svěřeno dítě do pěstounské péče, dokud neabsolvuje školení pro pěstouny.“

(Pečovatelka z Islandu, kód 13.06.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Definují kvalifikační profil pečovatele.
- Zajistí, aby všichni pečovatelé splňovali alespoň kvalifikační profil.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje, aby všichni pečovatelé splňovali alespoň kvalifikační profil definovaný útvarem pro ochranu dětí.
- Zajišťuje průběžné školení a podporu.

Pečovatel

- Účastní se průběžného odborného školení.

B) Pokyny

1. Pečovatelé jsou vybíráni a školeni v souladu s uznávaným kvalifikačním profilem

Útvary pro ochranu dětí zajistí, aby bylo dítě umístěno do pečovatelské organizace, která odborně školí a podporuje pečovatele v souladu s kvalifikačním profilem.

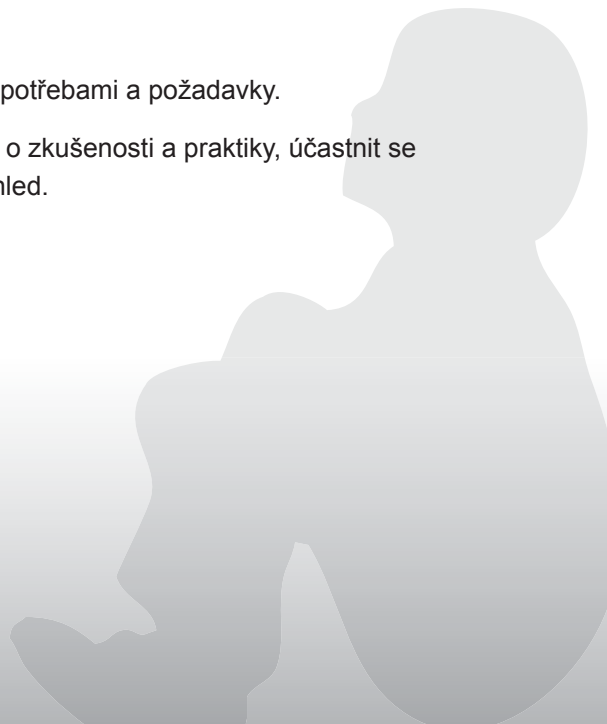
Kvalifikační profil pečovatele musí zahrnovat schopnost pečovatelů opírat své jednání o Úmluvu o právech dítěte, požadavky na ochranu dítěte (kodex chování) a znalosti vývoje dítěte. Jsou školeni v tom, aby používali jazyk vhodný pro způsob myšlení dítěte / mladého dospělého. Umí s dítětem / mladým dospělým navázat úzký vztah, dokáží dobře naslouchat a jsou chápaví, empatičtí a trpěliví.

Pečovatelská organizace zajistí, aby byl pečovatel důkladně posouzen, vybrán, proškolen, podporován a sledován.

2. Pečovatelé mají přístup k odbornému školení a podpoře

Pečovatelé se dostávají odborného školení a podpory v souladu s jeho potřebami a požadavky.

Pečovatelská organizace obecně nabízí pečovatelé příležitosti dělit se o zkušenosti a praktiky, účastnit se důležitých schůzek a konferencí a využívat školení, poradenství a dohled.

3. Pečovatelé mají vhodné pracovní podmínky

Pečovatele podporují vhodné pracovní podmínky. Žije v místě, které poskytuje vhodnou infrastrukturu. Pečovatel se může spolehnout na finanční a lidské zdroje potřebné ke správnému plnění jeho povinností.

4. Podporuje se vytváření výměnných sítí

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelská organizace podporují vytváření formálních i neformálních sítí, které umožní pečovatelům podělit se o zkušenosti a osvědčené postupy.

C) Varovná znamení

- Nejsou definovány minimální požadavky na kvalifikační profil pečovatele.
- Pečovatelé nejsou důkladně hodnoceni a vybírání.
- Pečovatelé nemají přístup k vhodnému odbornému školení nebo podpoře.
- Pečovatelé odmítají odborné školení nebo podporu.
- Školení a podpora se nepovzbuzují.

Standard 10: Vztah pečovatele s dítětem je založen na porozumění a úctě

Pečovatel věnuje dítěti individuální pozornost a vyvíjí svědomité úsilí o budování důvěry a o pochopení dítěte. Pečovatel s dítětem vždy komunikuje otevřeně, upřímně a s respektem.

„(Pěstouni) se o něj starali přirozeně. Byli trpěliví a nevzdávali se. Byli otevření a hovořili o věcech správným způsobem. Hovořili o všem, včetně věcí, které byly obtížné. Také dávali najevo, že ho mají rádi, a hodně ho objímali.“

(Příběh chlapce ze Švédska, kód 29.01.01)

„Jsem svým pěstounům velmi vděčná. Vzali si mě do rodiny, když mi bylo 14 let. Naučili mě, co je vlastně rodina: láska, věrnost a úcta k lidem. Naučili mě vařit. Naučili mě nebát se dávat najevo city a vyslovit to, co mě tíží. Prostě mě milovali a já jsem se to od nich naučila. Nebyla jsem zvyklá na něhu a zpočátku mě to hodně uvádělo do rozpaků. Byla jsem velmi plachá. Ocenila jsem, že mě pěstounka nikdy nebila. Už to pro mě znamenalo hodně. Moje hrůzy z dětství byly jako černý stín, který mě dlouho pronásledoval.“

(Dívka z Lotyšska, kód 16.02.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Poskytnou pečovatelské organizaci a pečovateli všechny informace o původu dítěte.
- Zajišťují spolupráci mezi původní rodinou a pečovatelem.

Pečovatelská organizace

- Podporuje pečovatele ve vytvoření a udržování stabilního vztahu s dítětem.
- Zajistí, aby měl pečovatel potřebné lidské dovednosti, aby dokázal s dítětem vybudovat dobrý vztah.

Pečovatel

- Poskytne dítěti příležitost vybudovat si důvěru.

B) Pokyny

1. Pečovatel se dostává informací, školení a podpory

Útvar pro ochranu dětí informuje pečovatelskou organizaci i pečovatele o zázemí dítěte, aby jim umožnil k němu vhodně přistupovat.

Pečovatelská organizace školí a podporuje pečovatele, aby si s dítětem utvořil a udržoval stabilní vztah.

2. Pečovatel poskytne dítěti příležitost k vybudování stabilního vztahu

Pečovatel vytváří podpůrný rámec založený na pochopení a úctě, který umožňuje rozvoj blízkého, upřímného, důvěrného a stabilního vztahu.

3. Pečovatel ke každému dítěti přistupuje individuálně

Pečovatel vždy bere v úvahu zázemí dítěte, jeho individuální potřeby, schopnosti a úroveň chápání.

C) Varovná znamení

- Ve vztahu mezi pečovatelem a dítětem není dostatečná úcta nebo pochopení.
- Dochází k úniku informací o dítěti.
- Dítě se distancuje od pečovatele.
- Pečovatelé se často střídají.

Standard 11: Dítě je zmocněno k aktivní účasti na rozhodování, která se přímo týkají jeho života

Dítě je uznáváno jako odborník na svůj vlastní život. Dítě je informováno, je mu nasloucháno a je bráno vážně a jeho nezlomnost je uznávána jako silný potenciál. Dítě je povzbuzováno, aby vyjadřovalo své pocity a zkušenosti.

„Podpora, kterou jsem dostávala od mnoha pečovatelů, byla velmi důležitá [...]. Je důležité, aby vám pečovatel říkal, že jste důležití, že se můžete v životě někým stát [...]. Myslím, že vychovatelé jsou lidé, kteří si mě nejvíc cenili a nejvíc mě podporovali [...]. Vždycky mě podporovali (při výběru vysokoškolského studia společenské výchovy). Nikdy se proti mně nepostavili.“

(Dívka ze Španělska, kód 28.02.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Sledují účast dítěte na veškerém rozhodování, které se přímo týká jeho života.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje, aby účast byla nedílnou součástí procesu péče.

Pečovatel

- Zmocňuje dítě, aby přijímalo rozhodnutí, která se přímo týkají jeho života.
- Aktivně podporuje účast dítěte.

B) Pokyny

1. Pečovatelská organizace podporuje účast dítěte

Pečovatelská organizace:

- poskytuje zdroje na podporu účasti dítěte,
- vyvíjí a uplatňuje různé nástroje, které zajišťují aktivní účast dítěte,
- podporuje zúčastněný přístup prostřednictvím zaměstnanců,
- zajišťuje, aby všechny strany zúčastněné na péči o dítě byly odborně proškoleny tak, aby mohly podporovat účast dítěte.

2. Pečovatel podporuje aktivní účast dítěte

Pečovatel:

- informuje dítě o jeho právech a všech důležitých záležitostech týkajících se jeho života.
- naslouchá dítěti, povzbuzuje ho a podporuje při přijímání rozhodnutí týkajících se jeho života.

3. Pečovatel věří ve schopnosti dítěte a jeho plný potenciál a podporuje ho

Pečovatel:

- rozpozná potenciál dítěte a povzbuzuje ho, aby ho využívalo a rozvíjelo,
- respektuje individualitu dítěte, bere v úvahu jeho názor a podporuje jeho snahu o samostatný život,
- dává dítěti najevo, že je důležité, tím, že projevuje zájem o jeho potřeby.

C) Varovná znamení

- Nejsou vyvinuty nebo realizovány nástroje pro účast.
- Dítě se neúčastní přijímání rozhodnutí týkajících se jeho života.
- Dítě má pocit, že jeho potenciál není vnímán ani podporován.
- Dítě má pocit, že mu není nasloucháno nebo že není pochopeno.
- Dítě má pocit, že není dostatečně informováno o důležitých záležitostech a svých právech.

Standard 12: Dítěti se dostává péče ve vhodných životních podmínkách

Životní úroveň a infrastruktura pečovatelské organizace nebo pečovatele uspokojují potřeby dítěte vzhledem k pohodlí, bezpečí, zdravým životním podmínkám a neomezenému přístupu ke vzdělání a do komunity.

„Nevzpomínám si už přesně, kdy jsem se poprvé cítila ve svém pěstounském domově dobře. Možná to bylo, když jsem se vykoukala. Čistota je pro mě velmi důležitá. Víte, to, že mě ukládali do postele v 7.30, někdy mě třeba přenesli v osušce, dali mi do misky ovoce, jídlo vždycky ve stejnou dobu, všechny věci pěkně uspořádané. I drobnosti jsou velmi důležité.“

(Dívka z Irska, kód 13.02.06)

„K hodnocení vývoje dětí, o které se pečuje ve všech formách veřejné péče, používám [...] písemné přehledy. Pravidelné vyplňování formulářů usnadňuje plánování, rozhodování, kontrolu a sledování rozvoje dítěte a péče o něj. [...] Například (jednou) byla u jednoho chlapce v zařízení zjištěna alergie na mléko [...] a tato informace byla pro pěstouny velmi důležitá.“

(Sociální pracovník z Maďarska, kód 12.08.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajistí umístění, které poskytuje odpovídající životní podmínky a uspokojuje materiální potřeby dítěte.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje útulné, bezpečné, zdravé a stabilní prostředí pro dítě.

Pečovatel

- Zajišťuje útulný, bezpečný, zdravý a stabilní domov pro dítě.

B) Pokyny

1. Dítěti se dostává péče ve vhodných životních podmínkách

Útvary pro ochranu dětí sledují plnění minimálních požadavků na životní podmínky dítěte; k nim patří pohodlí, bezpečí, zdravé životní podmínky a neomezený přístup ke vzdělání a do komunity. Dále zajistí umístění, které tyto minimální požadavky splňuje.

2. Pečovatelská organizace splňuje minimální požadavky

Pečovatelská organizace zaručí kvalitu své péče v písemném prohlášení. Tato kvalita je zajištěna poskytnutím umístění, které splňuje povinné minimální požadavky.

Toto písemné prohlášení je k dispozici všem.

3. Je zajištěno blaho a vhodné materiální životní podmínky dítěte

Pečovatel dodržuje povinné minimální požadavky tak, aby bylo zaručeno pohodlí, bezpečí, zdravé životní podmínky a neomezený přístup ke vzdělání a do komunity.

C) Varovná znamení

- Neexistují povinné minimální požadavky zajišťující životní podmínky dítěte.
- Umístění dítěte nespĺňuje povinné minimální požadavky.
- Pečovatelská organizace nemá písemné prohlášení nebo ho neposkytne.

Standard 13: Dětem se zvláštními potřebami se dostává vhodná péče

Pečovatelé jsou průběžně a specificky školeni a podporováni, aby byli schopni splňovat zvláštní potřeby dětí, o které pečují.

„Pomohlo [...] vzdělání, dovednosti a zkušenosti pěstounky s prací s dětmi [...] Psycholog, který pracoval v dětském domově, [...] ji informoval o chlapcově anamnéze a jeho současném stavu. [...] Bylo třeba mu věnovat čas každý den, učit ho základním návykům a dovednostem, cvičit ho v oblékání, vysvětlovat mu základní pojmy, učit ho mluvit ve větách, poznávat tvary a barvy. Dokonce bylo třeba ho učit, jak si hrát.“

(Pečovatel z České republiky, kód 5.06.05)

„Díky spolupráci s řečovými terapeuty se pěstounka naučila, jak chlapci pomoci překonávat problémy v komunikaci způsobené jeho sluchovou vadou.“

(Pečovatel z České republiky, kód 5.06.0)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajistí vhodné umístění dítěte se zvláštními potřebami.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje, aby se dítěti se zvláštními potřebami dostávalo vhodná péče.
- Zajistí, aby se dítěti se zvláštními potřebami případně dostalo léčby.

Pečovatel

- Poskytuje dítěti se zvláštními potřebami vhodnou péči.
- Zajistí, aby se dítěti se zvláštními potřebami případně dostalo odborné léčby.

B) Pokyny

1. Umístění dítěte se zvláštními potřebami je důkladně připravováno, než dojde k přijetí

Útvary pro ochranu dětí poskytnou pečovatelské organizaci a pečovateli všechny informace potřebné k zajištění zvláštních potřeb dítěte.

2. Dětem se zvláštními potřebami se dostává vhodná péče

Pečovatel podporuje a povzbuzuje celkový rozvoj dítěte v souladu s jeho individuálním potenciálem. Zajistí začlenění a účast dítěte.

3. Pečovatelům pečujícím o děti se zvláštními potřebami se dostává zvláštního specializovaného školení a podpory.

Útvar pro ochranu dětí nebo pečovatelská organizace zajišťuje pro pečovatele průběžné školení a podporu, aby byl schopen kvalifikovaně plnit zvláštní potřeby dítěte.

4. Pečovatel spolupracuje s odborníky

Pečovatel žádá o podporu a spolupracuje s kompetentními institucemi a odborníky, aby byl schopen zajišťovat zvláštní potřeby dítěte.

C) Varovná znamení

- Neexistují vhodné formy péče pro děti se zvláštními potřebami.
- Umístění nezohledňuje zvláštní potřeby dítěte.
- Dítěti se zvláštními potřebami se nedostává vhodné péče.
- Pečovatel nedostává vhodné informace, školení nebo podporu v péči o dítě se zvláštními potřebami.
- Spolupráce mezi pečovateli a odborníky neexistuje nebo není vhodná.
- Odborníci, kteří dítě léčí, nemají potřebnou kvalifikaci, aby se dokázali postarat o / léčit děti se zvláštními potřebami.

Standard 14: Dítě / mladý dospělý je průběžně připravován na samostatný život

Dítě / mladý dospělý je podporován, aby utvářel svou budoucnost tak, aby se stal soběstačným, samostatným a platným členem společnosti. Má přístup ke vzdělání a je mu poskytnuta příležitost získávat životní dovednosti a osvojovat si hodnoty.

Dítě / mladý dospělý je podporován při rozvíjení sebeúcty. To mu umožňuje, aby se cítil silný a jistý při zvládnání obtíží.

„Povinností matky je vychovávat děti takovým způsobem, aby samy sebe viděly jako lidi, kteří mají hodnoty, důstojnost, schopnosti a sílu přežít bolest, aby mohly dál žít svůj život.“

(Pečovatelka z Litvy, kód 17.08.02)

„Je třeba zdůraznit přítomnost vychovatele a žádat ho o pomoc. [...] Údržbář v pečovatelské organizaci by měl být jako vychovatel a člověk by měl mít možnost se od něj naučit tesařské řemeslo; také by bylo užitečné naučit se, jak opravit auto a provádět opravy v bytě. [...] Pokud se vám podaří někde pracovat, když žijete v domově mládeže [...], nic vám nebude chybět. [...] Ti, kteří dělají víc, dostanou víc; ti, kteří dělají méně, dostanou méně.“

(Chlapec z Estonska, kód 7.01.02)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Sledují vývoj dítěte / mladého dospělého vzhledem k přípravě na samostatný život, jak bylo dohodnuto v plánu péče.
- Zajistí, aby mělo dítě / mladý dospělý přístup k optimálnímu vzdělání.

Pečovatelská organizace

- Poskytuje vhodné rámcové podmínky a programy pro podporu dítěte / mladého dospělého při osamostatňování.

Pečovatel

- Podporuje dítě / mladého dospělého v osamostatňování.

B) Pokyny

1. Pečovatel poskytuje individuální školení a podporu

Pečovatel zajistí, aby dítě / mladý dospělý byl školen a podporován při získávání soběstačnosti v souladu s potřebami určenými v plánu péče. Pečovatel se zaměřuje především na tyto body:

- Dítě / mladý dospělý je povzbuzován, aby přejímal běžné denní povinnosti. V souladu s jeho úrovní chápání je dítě / mladý dospělý podporován v péči o sebe, v zacházení s penězi, zvládnání právních záležitostí, pojištění a jiných praktických záležitostí;
- Dítě / mladý dospělý je podporován, aby se zapojil do sociální sítě a udržoval kontakt s lidmi v této síti;
- Pečovatel zkoumá zájmy dítěte / mladého dospělého a plánuje činnosti, které podporují další rozvíjení jeho znalostí a životních dovedností.

2. Příprava na samostatný život je organizována jako průběžný proces

Pečovatel, podporovaný pečovatelskou organizací, připravuje dítě / mladého dospělého na samostatný život. Tento proces je založen na individuálním plánu péče.

Plán péče pojímá přípravu dítěte / mladého dospělého na samostatný život jako průběžný proces. Bere v úvahu vhodné rámcové podmínky a příležitosti nebo programy určené k jeho podpoře při osamostatňování.

3. Dítěti / mladému dospělému jsou nabízeny příležitosti/programy k rozvíjení vlastní osobnosti

Pečovatelská organizace a pečovatel vytvářejí příležitosti nebo programy, v nichž je dítě / mladý dospělý školen v přejímání odpovědnosti, zapojování hodnot a standardů a rozvíjení životních dovedností.

Dítě / mladý dospělý se účastní tvorby, realizace a hodnocení příležitostí/programů k rozvíjení vlastní osobnosti.

4. Dítě / mladý dospělý má přístup k nejlepší úrovni vzdělání

Dítě / mladý dospělý má přístup k těm nejlepším možným formám vzdělávání a je povzbuzován, aby jich využíval, v souladu se svým potenciálem a vlastními zájmy.

Dítě / mladý dospělý je povzbuzován, aby se podílel na školních i mimoškolních činnostech v souladu se svými individuálními zájmy.

C) Varovná znamení

- V plánu péče není zohledněna příprava na samostatný život.
- Nejsou k dispozici příležitosti/programy k rozvoji vlastní osobnosti.
- Dítěti / mladému dospělému je upírána šance využívat příležitosti/programy k rozvoji vlastní osobnosti.
- Dítě / mladý dospělý má pocit, že není dobře připraven a podporován, pokud jde o samostatný život.
- Dítě / mladý dospělý není integrován do sociální sítě.
- Nepodporuje se vzdělání dítěte / mladého dospělého.
- Dítě / mladý dospělý netráví svůj volný čas produktivně.
- Dítěti / mladému dospělému se nenaslouchá.

OBLAST STANDARDŮ 3

Proces opouštění péče

Termín „proces opouštění péče“ označuje proces, ve kterém se dítě / mladý dospělý osamostatňuje, vrací se do své původní rodiny nebo se stěhuje na jiné místo. Tento proces zahrnuje proces rozhodování, vystěhování a podpory po ukončení péče.

Tato oblast standardů zahrnuje následující standardy:

- Standard 15:** Proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován.
- Standard 16:** Komunikace v procesu opouštění péče je vedena užitečným a vhodným způsobem.
- Standard 17:** Dítě / mladý dospělý je zmocněn k účasti na procesu opouštění péče.
- Standard 18:** Jsou zajištěny možnosti sledování, trvalé podpory a kontaktů.

Standard 15: Proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován

Proces opouštění péče je zásadní fází v péči o dítě mimo domov a je důkladně plánován a realizován. Je založen především na individuálním plánu péče o dítě / mladého dospělého.

Dítě / mladý dospělý je uznáván jako odborník na kvalitu péče o svou osobu. Jeho zpětná vazba je zásadní pro další rozvoj kvality systému péče a příslušného modelu péče.

„Instruktor zahájil pravidelné společné plánovací schůzky se všemi zúčastněnými stranami, v tomto případě s rodinou (prarodiči a otcem), dětmi a zástupcem útvaru pro ochranu dětí. Na jedné z plánovacích schůzek všichni rozhodli, že starší sestra zůstane v pečovatelské organizaci a druhé dvě děti budou trávit více času s rodinou. Všechny zúčastněné strany byly s tímto rozhodnutím spokojeny.“

(Sociální pracovník z Bulharska, kód 3.08.01)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Sledují a podporují plánování a realizaci procesu opouštění péče.
- Koordinují spolupráci mezi všemi zúčastněnými stranami.

Pečovatelská organizace

- Zajistí, aby byl proces opouštění péče plánován a realizován v souladu s plánem péče.
- Provází dítě / mladého dospělého celým procesem profesionálně a citlivě.
- Spolupracuje s původní rodinou.

Pečovatel

- Plánuje proces opouštění péče spolu s příslušnými zúčastněnými stranami.
- Realizuje proces opouštění péče v souladu s plánem péče.
- Spolupracuje s původní rodinou.

B) Pokyny

1. Proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován

Pečovatel plánuje a realizuje proces opouštění péče na základě plánu péče a společně s dítětem / mladým dospělým. Realizace tohoto procesu se uskutečňuje postupně, pokud je to v zájmu dítěte.

Dítě / mladý dospělý může mluvit do rozhodování, do jaké míry se má jeho původní rodina účastnit plánování a realizace procesu opouštění péče.

Pečovatel v případě potřeby konzultuje multiprofesionální tým.

2. Dítě / mladý dospělý je uznáván jako odborník na kvalitu péče o svou osobu

Pečovatel požádá dítě / mladého dospělého, aby zhodnotil kvalitu péče. Pečovatel předá tuto zpětnou vazbu pečovatelské organizaci, aby ji organizace mohla zohlednit při dalším rozvíjení kvality systému péče a příslušného modelu péče.

3. Proces opouštění péče je založen na individuálním plánu péče

Plán péče definuje stav rozvoje dítěte / mladého dospělého, stanovuje cíle a opatření a objasňuje zdroje potřebné k podpoře celkového rozvoje dítěte / mladého dospělého během procesu opouštění péče. Plán péče a jeho realizace jsou pravidelně hodnoceny.

Plán péče rovněž zohledňuje budoucí život dítěte / mladého dospělého po opuštění péče, a to definováním pokynů pro následnou péči.

4. Návrat do původní rodiny nebo přestěhování na jiné místo je důkladně připravován

Jestliže se má dítě / mladý dospělý vrátit do své původní rodiny nebo se přestěhovat na jiné místo, spolupracuje útvar pro ochranu dětí, současný i budoucí pečovateli a původní rodina.

Dítě / mladý dospělý se aktivně účastní procesu rozhodování a přípravy v souladu se svou úrovní chápání.

5. Pro dítě / mladého dospělého opouštějícího péči je uspořádáno rozloučení

Pro dítě / mladého dospělého je uspořádána vhodná schůzka na rozloučenou, která vyznačí začátek jeho další životní fáze. Stane se tak v souladu s běžnými tradicemi zázemí dítěte s cílem splnit přání dítěte / mladého dospělého.

6. Dítě / mladý dospělý má přístup k podpoře a poradenství i po opuštění péče mimo domov

Útvar pro ochranu dětí a pečovatelská organizace zajistí následnou podporu a poradenství.

C) Varovná znamení

- Proces opouštění péče není důkladně plánován nebo realizován.
- Proces opouštění péče není zohledněn v plánu péče.
- Zúčastněné strany se nedohodnou na plánu opouštění péče.
- Dítě / mladý dospělý má pocit, že není zapojen do procesu opouštění péče.
- Dítě / mladý dospělý nebo původní rodina se neúčastní plánování a realizace procesu opouštění péče.
- Není zájem o znalosti dítěte / mladého dospělého ohledně kvality péče o jeho osobu.
- Péče mimo domov není hodnocena.
- Proces opouštění péče nespĺňuje individuální potřeby dítěte / mladého dospělého.
- Není poskytována následná podpora nebo je tato podpora neadekvátní.
- Dítě / mladý dospělý nemá příležitost se rozloučit.

Standard 16: Komunikace v procesu opouštění péče je vedena užitečným a vhodným způsobem

Všem stranám zúčastněným na procesu opouštění péče jsou poskytovány všechny potřebné informace v souladu s jejich rolí v procesu. Současně má dítě / mladý dospělý a jeho původní rodina právo na soukromí a bezpečnost.

Všechny informace jsou sdělovány takovým způsobem, aby byly pro dítě / mladého dospělého a jeho původní rodinu pochopitelné a vhodné.

„Fakt, že se bude muset přestěhovat do domova mládeže a opustit sourozence, ji znepokojuje, zneklidňuje a vyvolává v ní trochu úzkost. [...] Jednoho dne dívka navštívila domov mládeže, aby se seznámila s novým prostředím. Tam se setkala s jinou dívkou z ústavu [...], která jí řekla, že se tam žije příjemně, že má vlastní soukromí a volný prostor. [...] Dívce se to, co viděla a slyšela v domově mládeže, líbilo. Najednou všechny její obavy zmizely. Nyní je mnohem optimističtější a má nové sny o své budoucnosti.“

(Příběh dívky ze severního Kypru, kód 21.02.05)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajišťují, aby všechny zúčastněné strany dostávaly a chápaly informace potřebné k důkladnému naplánování a realizaci procesu opouštění péče.
- Zajišťují, aby se se všemi informacemi zacházelo jako s důvěrnými.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje, aby pečovatel komunikoval s dítětem / mladým dospělým vhodným způsobem.

Pečovatel

- Zajišťuje, aby dítě / mladý dospělý dostával a chápal důležité informace týkající se procesu opouštění péče.
- Komunikuje s dítětem / mladým dospělým způsobem, který zajišťuje, aby se během procesu opouštění péče cítil dobře.
- Spolupracuje s původní rodinou.

B) Pokyny

1. Důležité informace jsou profesionálně zpracovávány

Útvary pro ochranu dětí, pečovatelská organizace a pečovatel uznávají důležitost poskytování všech příslušných informací dítěti / mladému dospělému i jeho původní rodině.

Útvary pro ochranu dětí profesionálně zpracovávají všechny důležité informace. Zajišťují utajení, řádnou dokumentaci a přístup pro zúčastněné strany.

2. Dítě / mladý dospělý je řádně informován o procesu opouštění péče

Pečovatel zajistí, aby dítě / mladý dospělý byl informován a chápal všechny důležité informace týkající se procesu opouštění péče. Především je dítě / mladý dospělý informován o různých možnostech a aspektech budoucího života, v němž se buď osamostatní, vrátí se do své původní rodiny nebo se přestěhuje na jiné místo.

3. Při zajišťování vhodné komunikace je zvažován celý soubor požadavků

Všechny příslušné strany zúčastněné na podpoře dítěte / mladého dospělého během procesu opouštění péče splňují minimálně tyto požadavky:

- Jsou školené v tom, aby používaly jazyk vhodný pro způsob myšlení dítěte / mladého dospělého.
- Vytvářejí s dítětem / mladým dospělým blízký vztah, dokáží dobře naslouchat a jsou chápavé, empatické a trpělivé, aby se dítě / mladý dospělý cítil dobře;
- Vytvářejí přátelské a příjemné prostředí pro komunikaci.

4. Dítě, původní rodina, pečovatel, pečovatelská organizace a útvary pro ochranu dětí spolupracují

Spolupráce mezi příslušnými stranami zúčastněnými na podpoře dítěte / mladého dospělého během procesu opouštění péče je posilována výměnou důležitých informací, vhodnou komunikací a vzájemnou důvěrou. Všichni:

- dodržují legislativu, předpisy a standardy Q4C;
- začlení tento standard (16) do pokynů a pracovních metod útvarů pro ochranu dětí, pečovatelských organizací a pečovatelů;
- jsou součástí sítě péče o dítě.

C) Varovná znamení

- Dítě / mladý dospělý má pocit, že není chápán.
- Je narušováno soukromí dítěte / mladého dospělého.
- Dítě / mladý dospělý nebo jiné příslušné zúčastněné strany nemají přístup k poskytovaným informacím nebo je nechápou.
- Neexistuje výměna informací.
- Dítě / mladý dospělý cítí nedostatečnou komunikaci se svým pečovatelem.
- Dítě / mladý dospělý cítí nedostatečnou komunikaci se svou původní rodinou nebo svým sociálním prostředím.

Standard 17: Dítě / mladý dospělý je zmocněn k účasti na procesu opouštění péče

Proces opouštění péče je založen na individuálním plánu péče. Dítě / mladý dospělý je zmocněn vyjadřovat názory a preference ohledně své současné situace a budoucího života. Účastní se plánování a realizace procesu opouštění péče.

„Účast dívky na plánování procesu jí poskytuje možnost, aby sama viděla, jak se přijímá rozhodnutí, aby věděla, jak dlouho ještě zůstane v ústavu, a aby znala předem okamžik, kdy půjde domů.“

(Sociální pracovník z Portugalska, kód 24.07.01)

„Když moje maminka [...] našla bydlení, řekl mi otec, že můžu jít domů, ale já jsem nechtěl, protože jsem měl rád školu i všechny činnosti [...]. Šel jsem domů po svých 18. narozeninách [...] a jsem se svým rozhodnutím spokojený.“

(Chlapec z Řecka, kód 11.02.04)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajišťují účast dítěte / mladého dospělého.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje, aby byly plněny všechny požadavky ohledně účastí dítěte / mladého dospělého na procesu opouštění péče.

Pečovatel

- Zmocňuje dítě / mladého dospělého k účasti na procesu opouštění péče.
- Zapojuje dítě / mladého dospělého do plánování a realizace procesu opouštění péče v souladu s jeho úrovní chápání.
- Spolupracuje s původní rodinou.

B) Pokyny

1. Při zajišťování účasti dítěte / mladého dospělého jsou zvažovány tyto požadavky

Všechny příslušné strany zúčastněné na procesu opouštění péče zvažují a splní minimálně tyto požadavky, které zajistí, aby:

- dítě / mladý dospělý uplatňoval svá práva na účast v plánování a realizaci svého procesu opouštění péče;
- dítěti / mladému dospělému bylo nasloucháno a aby byl povzbuzován při vyjadřování svých plánů, pochybností a očekávání;
- dítě / mladý dospělý byl podporován při přijímání rozhodnutí v souladu se svou úrovní chápání;
- dítě / mladý dospělý byl uznáván jako odborník na svůj vlastní život;
- se původní rodina účastnila procesu opouštění péče;
- dítě / mladý dospělý dostal příležitost určit, do jaké míry může být zapojena původní rodina;
- dítěti / mladému dospělému bylo nasloucháno a aby byl podporován při byrokratických a právních procedurách.

2. Dítě / mladý dospělý dostává všechny důležité informace

Pečovatel zajišťuje, aby dítě / mladý dospělý dostával všechny důležité informace, aby měl podklady pro rozhodování během procesu opouštění péče.

Zajišťuje, aby dítě / mladý dospělý chápal poskytované informace.

3. Plánování a realizace procesu opouštění péče je založeno na individuálním plánu péče

Dítě / mladý dospělý se účastní vypracovávání svého plánu péče. Plán péče bere v úvahu jeho názory a cíle i zdroje potřebné k důkladnému naplánování a realizaci procesu opouštění péče.

C) Varovná znamení

- Neexistuje soubor minimálních požadavků ohledně účasti dítěte / mladého dospělého na procesu opouštění péče.
- Soubor minimálních požadavků není realizován.
- Dítě / mladý dospělý má pocit, že se dostatečně neúčastní procesu opouštění péče.
- Dítě / mladý dospělý má pocit, že není dobře informován.
- Plánování a realizace procesu opouštění péče není založena na individuálním plánu péče.
- Dítě / mladý dospělý má pocit, že není brán vážně.
- Důležitá rozhodnutí jsou přijímána bez účasti dítěte / mladého dospělého.
- Dítě / mladý dospělý dostává více odpovědnosti, než kolik je schopen zvládnout.
- Dítěti / mladému dospělému není nasloucháno a není podporován při byrokratických a právních procedurách.

Standard 18: Jsou zajištěny možnosti sledování, trvalé podpory a kontaktů

Poté, co dítě / mladý dospělý opustí péči mimo domov, má příležitost dostávat pomoc a podporu. Pečovatelská organizace se snaží zajistit, aby nevnímal proces opouštění péče jako nové závažné narušení.

Pokud mladý dospělý dosáhl plnoletosti, pečovatelská organizace by mu i nadále měla nabízet podporu a příležitost k udržování kontaktu.

„Zazvoní zvonek [...] Otevřu dveře a tam stojí můj sociální pracovník, plnou náruč potravin a ptá se: „Nechceš se se mnou najíst?“ Přesně to jsem potřeboval. [...] Zastavil se a chvíli u mě zůstal, jen kvůli mně – byl to příjemný večer a já jsem tu noc dobře spal.“

(Chlapec z Norska, kód 22.01.01)

„Avšak SOS dětská vesnička vždy může poskytnout určitý komfort, protože je neopouštíme, jakmile odejdou, a v některých případech jim možnost vrátit se, třeba jen nakrátko, dodává stabilitu, kterou potřebují.“

(Ředitel pečovatelské organizace z Portugalska, kód 24.07.02)

A) Povinnosti

Útvary pro ochranu dětí

- Zajišťují následnou i průběžnou podporu předtím i poté, co dítě dosáhne plnoletosti.
- Podporují kontakt mezi dítětem / mladým dospělým a jeho emocionální sítí během období, kdy je v péči.

Pečovatelská organizace

- Zajišťuje vypracování a realizaci plánu následné péče.
- Zajišťuje potřebné zdroje pro následnou a průběžnou podporu a zajišťuje, aby mělo dítě možnost udržovat kontakt se svým bývalým pečovatelem a s emocionální sítí, která byla důležitá v období péče.

Pečovatel

- Vypracovává a realizuje plán následné péče spolu s dítětem / mladým dospělým.
- Sleduje dítě / mladého dospělého, podporuje ho a usnadňuje kontakt mezi ním a jeho emocionální sítí během období péče.

B) Pokyny

1. Sledování a podpora jsou založeny na plánu následné péče

Pečovatelská organizace a pečovatel společně s dítětem / mladým dospělým vypracují a realizují plán následné péče. Tento plán staví na již existujícím individuálním plánu péče. Metody používané při vytváření plánu následné péče jsou nastíněny v písemném prohlášení pečovatelské organizace.

Důležité je, aby měl plán následné péče individuální zaměření a aby zahrnoval i zázemí dítěte / mladého dospělého. Plán následné péče obecně definuje stav rozvoje dítěte / mladého dospělého, stanovuje cíle a opatření a objasňuje zdroje potřebné k podpoře celkového rozvoje dítěte / mladého dospělého po opuštění péče.

2. Je zajištěno sledování a podpora dítěte / mladého dospělého

Pečovatel dítě / mladého dospělého sleduje a na požádání ho podporuje v souladu s plánem následné péče. Má k tomu potřebné zdroje. Pečovatel se snaží udržovat s dítětem / mladým dospělým kontakt.

3. Dítě / mladý dospělý má příležitost udržovat kontakt se svou emocionální sítí

Bývalá pečovatelská organizace poskytne zdroje na udržování kontaktu mezi dítětem / mladým dospělým a jeho emocionální sítí, která byla důležitá během období péče. Tento kontakt usnadňuje bývalý pečovatel.

C) Varovná znamení

- Neexistuje plán následné péče.
- Neexistuje sledování nebo podpora.
- Dítě / mladý dospělý není vůbec nebo dostatečně zapojen do vypracování plánu následné péče.
- Dítě / mladý dospělý odmítá sledování a podporu.
- Po dosažení 18 let již mladý dospělý není podporován.
- Dítě / mladý dospělý nemá možnost udržovat kontakt se svou emocionální sítí, která byla důležitá během období péče.

Glosář použité klíčové terminologie

Původní rodina

Členové rodiny, s nimiž je dítě biologicky příbuzné, například biologičtí rodiče, sourozenci a jiní příbuzní.

Pečovatel

Člen rodiny nebo odborník, který zajišťuje péči o dítě / mladého dospělého. Může se jednat jak o pečovatele v rodinné, tak v ústavní péči.

Pečovatelská organizace

Organizace odpovědná za každodenní péči o dítě / mladého dospělého mimo domov. Tato péče může být zajišťována prostřednictvím pěstounských rodin nebo jiných forem rodinné péče (např. SOS dětských vesniček) či ústavních zařízení.

Individuální plán péče

Plán, který má řídit individuální fyzický, kognitivní, emocionální a sociální vývoj dítěte. Je vytvářen během procesu rozhodování a během celého procesu péče mimo domov je dále rozvíjen a realizován. Plán péče obecně definuje stav rozvoje dítěte, stanovuje cíle a opatření a objasňuje zdroje potřebné k podpoře celkového rozvoje dítěte. Každé relevantní rozhodnutí během procesu péče mimo domov se řídí tímto plánem.

Dítě

Každá lidská bytost mladší 18 let.

Útvary pro ochranu dětí

Organizace, instituce, útvary nebo zařízení odpovědné za poskytování péče, podpory nebo ochrany dětem a mladým dospělým, jejichž biologická rodina nebo pečovatel neplní jejich potřeby. Útvary pro ochranu dětí poskytují informace a zajišťují sociální, zdravotní, právní nebo opatrovnickou péči. Útvary pro ochranu dětí mohou být veřejné nebo soukromé (soudy pro mladistvé, nevládní organizace atd.).

Děti se zvláštními potřebami

Děti, jejichž psychická porucha, fyzický handicap nebo mentální postižení, kulturní zázemí, prodělané zneužívání, zanedbávání nebo jiné faktory vyžadují zvláštní opatření ohledně ochrany a péče, zajišťovaná odbornými pečovateli nebo terapeuty během umístění v péči mimo domov.

Multiprofesionální tým

Tým pověřený podporou celkového rozvoje dítěte během jeho umístění v péči mimo domov. Je tvořen pečovateli, vychovateli a podpůrnými spolupracovníky pečovatelské organizace (psychology, sociálními pracovníky atd.).

Mladý dospělý

Mladý člověk, který již dosáhl věku 18 let, ale v důsledku své konkrétní situace má dosud právo žít v péči mimo domov.

Přílohy

Referenční rámec Úmluvy o právech dítěte

V roce 1989 byla Valným shromážděním OSN přijata Úmluva o právech dítěte a otevřena pro ratifikaci; ratifikovaly ji všechny evropské země. Ratifikací stát potvrzuje, že se bude ze všech sil snažit realizovat její ustanovení a chránit všechny děti spadající do jeho jurisdikce před porušováním jejich práv. Existuje několik způsobů, jak uplatňovat Úmluvu o právech dítěte – zde jsou tři z nich:

- Jako právní nástroj: Úmluva o právech dítěte může hrát roli v právní vědě nebo judikatuře
- Jako vzdělávací poselství
- Jako sociálně-politický nástroj

Práva dětí jsou něčím víc než jen právním postavením dětí. Nejedná se jen o zákony, rozhodnutí nebo pravidla. Jedná se také o povinnost vlád uplatňovat práva dětí a realizovat je ve všech aspektech společnosti. Úmluvu o právech dítěte lze používat při upozorňování vlád, že neplní své povinnosti.

Úmluva o právech dítěte obsahuje vzdělávací poselství. To je důležité i pro péči o děti mimo domov. Vzdělávací poselství v úmluvě lze najít v pojmech pocházejících od pedagogů nebo z teorií dětské psychologie. Příklady těchto pojmů v Úmluvě o právech dítěte jsou:

- zájem dítěte (čl. 3 odst. 1);
- rozvíjející se schopnosti (článek 5);
- úroveň (článek 12);
- důstojnost (na 7 různých místech v celé úmluvě).

Úkolem pedagogů, psychologů, ale i rodičů nebo pečovatелů je uplatňovat tyto pojmy v praxi. V některých místech se úmluva přímo obrací na vychovatele včetně rodičů (články 3, 5, 18), pedagogů/škol (články 28, 29) a útvarů pro ochranu dětí / sociálních ústavů (čl. 3 odst. 1 a 3).

Tento referenční rámec¹ poskytuje přehled článků Úmluvy o právech dítěte OSN, které obsahují ustanovení týkající se obsahu standardů Q4C. Přehled těchto ustanovení se nachází na CD Q4C.

¹ Tento referenční rámec vypracovala organizace **Defence for Children International** z Nizozemska.

Články z Úmluvy o právech dítěte, které obsahují ustanovení týkající se standardů Q4C

Standard 1: Dítě a jeho původní rodina získává podporu během procesu rozhodování

Dítě: Články: 3 (odstavec 1), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13 a 39

Rodiče: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13 a 18 (odstavec 2)

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavce 1, 2 a 3), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 18 (odstavec 2), 19, 20 (odstavec 1), 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 2, 3 (odstavce 1 a 2), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 19, 20 (odstavec 1), 39

Standard 2: Dítě je zmocněno k účasti na procesu rozhodování

Dítě: Články: 9 (odstavec 2), 12, 13, 17

Rodiče: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 18 (odstavec 1)

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 5, 12, 13, 17, 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 2 (odstavec 1), 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17

Standard 3: Profesionální proces rozhodování zajišťuje nejlepší péči pro dítě

Dítě: Články: 3 (odstavce 1 a 2), 6 (odstavec 2), 19, 20 (odstavec 1), 23 (odstavce 1, 2 a 3), 23 (odstavec 1), 39

Rodiče: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 18 (odstavec 1), 20 (odstavec 3), 23 (odstavce 1, 2 a 3), 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavce 1 a 3), 5, 6 (odstavec 2), 23 (odstavce 1, 2 a 3), 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 2, 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 20 (odstavec 3), 23 (odstavce 1, 2 a 3), 39

Standard 4: O sourozence se pečuje společně

Článek 16

Standard 5: Přejít do nového domova je dobře připraven a citlivě realizován

Dítě: Články: 3 (odstavce 1 a 2), 19, 20 (odstavce 1 a 3), 39

Rodiče: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 18 (odstavec 1), 20 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavce 1 a 3), 5, 6 (odstavec 2), 20 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 2, 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 20 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 39

Standard 6: Proces péče mimo domov se řídí individuálním plánem péče

Dítě: Články: 3 (odstavec 1 a 2), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 19, 20 (odstavec 1 a 3), 23 (odstavec 1), 25, 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavec 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 20 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 25, 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 2, 3 (odstavec 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12 a 13, 17, 20 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 25, 39

Standard 7: Umístění dítěte vyhovuje jeho potřebám, životní situaci a původnímu sociálnímu prostředí

Dítě: Články: 3 (odstavec 1 a 2), 6 (odstavec 2), 8, 19, 20 (odstavec 1 a 3), 23 (odstavec 1), 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 3 (odstavec 1), 8, 20 (odstavec 3), 6 (odstavec 2), 20 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: 3 (odstavec 1), 6 (odstavec 2), 8, 20 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 39

Standard 8: Dítě udržuje kontakt se svou původní rodinou

Dítě: Články: 9 (odstavec 3), 20 (odstavec 3)

Rodiče: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 3), 18 (odstavec 1 a 2)

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 3), 18 (odstavec 2), 20 (odstavec 3)

Odpovědná osoba nebo pečovatel: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 3), 18 (odstavec 2), 20 (odstavec 3)

Standard 9: Pečovatelé jsou kvalifikovaní a mají odpovídající pracovní podmínky

Dítě: Články: 3 (odstavec 1), 2, 3, 6 (odstavec 2), 19, 20 (odstavec 1), 23 (odstavec 1), 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 3 (odstavec 1 a 3), 6 (odstavec 2), 3 (odstavec 3), 23 (odstavec 1), 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 3 (odstavec 3), 39, 23 (odstavec 1)

Standard 10: Vztah pečovatele s dítětem je založen na porozumění a úctě

Dítě: Články: 23 (odstavec 1), 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavec 1 a 3), 6 (odstavec 2), 23 (odstavec 1), 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 2, 3 (odstavec 1), 6 (odstavec 2), 23 (odstavec 1), 39

Standard 11: Dítě je zmocněno k aktivní účasti na rozhodování, která se přímo týkají jeho života

Dítě: Články: 9 (odstavec 2), 12, 13, 17

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17

Odpovědná osoba nebo pečovatel: 2, 3 (odstavec 1), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17

Standard 12: Dítěti se dostává péče ve vhodných životních podmínkách

Dítě: Články: 3 (odstavce 1 a 2), 6 (odstavec 2), 15, 20 (odstavec 1), 26, 27, 28, 31

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Článek: 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 15, 23 (odstavec 1), 25, 26, 27, 28, 31, 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 6 (odstavec 2), 3 (odstavec 1), 11 (odstavec 1), 15, 23 (odstavec 1), 25, 26, 27, 28, 31, 39

Standard 13: Dětem se zvláštními potřebami se dostává vhodná péče

Dítě: Články: 3 (odstavce 1, 2 a 3), 6 (odstavec 2), 19, 20 (odstavec 1), 23 (odstavce 1, 2 a 3), 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 2, 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 23 (odstavce 1, 2 a 3), 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 2, 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 23 (odstavce 1, 2 a 3), 39

Standard 14: Dítě / mladý dospělý je průběžně připravován na samostatný život

Dítě: Články: 3 (odstavce 1 a 2), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 19, 20, (odstavec 1), 26, 28, 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 26, 28, 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 26, 28, 39

Standard 15: Proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován

Dítě: Články: 3 (odstavec 1), 3 (odstavec 2 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 19, 20 (odstavec 1), 25, 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 26, 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Článek: 3 (odstavce 1 a 3), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 17, 26, 39

Standard 16: Komunikace v procesu opouštění péče je vedena užitečným a vhodným způsobem

Dítě: Články: 3 (odstavce 1 a 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 16, 17, 19, 20 (odstavec 1), 23 (odstavec 1), 39

Rodiče: Články: 5, 17, 3 (odstavec 1), 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 16, 18 (odstavce 1 a 2)

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 3 (odstavce 1 a 3), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 16, 17, 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 3 (odstavce 1 a 3), 5, 6 (odstavec 2), 9 (odstavec 2), 12, 13, 16, 17, 39

Standard 17: Dítě / mladý dospělý je zmocněn k účasti na procesu opouštění péče

Dítě: Články: 3 (odstavce 1 a 2), 5, 6 (odstavec 2), 18 (odstavec 2), 19, 20 (odstavec 1), 26, 39

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 18 (odstavec 2), 39, 23 (odstavec 1), 26

Odpovědná osoba nebo pečovatel: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 3 (odstavec 1), 39, 23 (odstavec 1), 26

Standard 18: Jsou zajištěny možnosti sledování, trvalé podpory a kontaktů

Dítě: Články: 3 (odstavce 1 a 2), 6 (odstavec 2), 19, 20 (odstavec 1), 26, 39

Rodiče: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6, 18 (odstavce 1 a 2), 26

Útvary pro ochranu dětí nebo pečovatelské organizace: Články: 3 (odstavec 1), 5, 6 (odstavec 2), 18 (odstavec 2), 23 (odstavec 1), 26, 39

Odpovědná osoba nebo pečovatel: 3 (odstavec 1), 5, 6, 23 (odstavec 1), 26, 39

Úmluva o právech dítěte

Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy,

majíce na zřeteli, že podle zásad vyhlášených v Chartě Spojených národů je uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv všech příslušníků lidské rodiny základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě,

majíce na mysli, že lid Spojených národů v Chartě znovu potvrdil svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti a že vyjádřil své odhodlání podporovat sociální pokrok a zlepšovat životní úroveň při větší svobodě,

uznávající, že Spojené národy ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v mezinárodních paktech o lidských právech prohlásily a dohodly se na tom, že každému přísluší v nich stanovená práva, a to bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení,

pamětliv, že ve Všeobecné deklaraci lidských práv Spojené národy prohlásily, že dětství má nárok na zvláštní péči a pomoc,

přesvědčeny, že rodina, jako základní jednotka společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů a zejména dětí, musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla beze zbytku plnit svou úlohu ve společnosti,

uznávající že v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti musí dítě vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění,

majíce na zřeteli, že dítě musí být plně připraveno žít ve společnosti vlastním životem a vychováno v duchu ideálů prohlášených v Chartě Spojených národů, a to zejména v duchu míru, důstojnosti, snášenlivosti, svobody, rovnosti a solidarity,

majíce na mysli, že potřeba zabezpečit dítěti zvláštní péči byla zakotvena v Ženevské deklaraci práv dítěte z r. 1924 a v Deklaraci práv dítěte přijaté Spojenými národy v r. 1959 a uznána ve Všeobecné deklaraci lidských práv, v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech (zejména v člancích 23 a 24), v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (zejména v článku 10) a ve statutech a příslušných dokumentech odborných organizací a mezinárodních organizací zabývajících se péčí o blaho dětí,

majíce na mysli, že, jak je uvedeno v Deklaraci práv dítěte přijaté Valným shromážděním Organizace Spojených národů 20. listopadu 1959, „dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením i po něm“,

pamětliv ustanovení Deklarace sociálních a právních zásad ochrany a zajištění blaha dětí, se zvláštním ohledem na vnitrostátní a mezinárodní úpravu umístování do institucí náhradní péče, Minimálních standardních pravidel OSN týkajících se výkonu soudnictví za účasti mladistvých (Pekingská pravidla), Deklarace o ochraně žen a dětí za mimořádných událostí a za ozbrojených konfliktů,

uznávající, že ve všech zemích světa jsou děti žijící ve výjimečně obtížných podmínkách a že tyto děti vyžadují zvláštní pozornost,

berouce náležitý ohled na význam tradic a kulturních hodnot každého národa pro ochranu a harmonický rozvoj dítěte,

uznávající význam mezinárodní spolupráce pro zlepšování životních podmínek dětí v každé zemi a zejména v zemích rozvojových,

dohodly se na následujícím:

ČÁST I

Čl. 1

Pro účely této úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.

Čl. 2

1. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, se zavazují respektovat a zabezpečit práva stanovená touto úmluvou každému dítěti nacházejícímu se pod jejich jurisdikcí bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, učiní všechna potřebná opatření k tomu, aby dítě bylo chráněno před všemi formami diskriminace nebo trestání, které vyplývají z postavení, činnosti, vyjádřených názorů nebo přesvědčení jeho rodičů, zákonných zástupců anebo členů rodiny.

Čl. 3

1. Zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči, jaká je nezbytná pro jeho blaho, přičemž berou ohled na práva a povinnosti jeho rodičů, zákonných zástupců nebo jiných jednotlivců právně za něho odpovědných, a činí pro to všechna potřebná zákonodárná a správní opatření.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby instituce, služby a zařízení odpovědné za péči a ochranu dětí odpovídaly standardům stanoveným kompetentními úřady, zejména v oblastech bezpečnosti a ochrany zdraví, počtu a vhodnosti svého personálu, jakož i kompetentního dozoru.

Čl. 4

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, učiní všechna potřebná zákonodárná, správní a jiná opatření k provádění práv uznaných touto úmluvou. Pokud jde o hospodářská, sociální a kulturní práva, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uskutečňují taková opatření v maximálním rozsahu svých prostředků a v případě potřeby i v rámci mezinárodní spolupráce.

Čl. 5

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat odpovědnost, práva a povinnosti rodičů nebo, v odpovídajících případech a v souladu s místním obyčejem, členů širší rodiny nebo obce, zákonných zástupců nebo jiných osob právně odpovědných za dítě, které směřují k zabezpečení jeho orientace a usměrňování při výkonu práv podle úmluvy v souladu s jeho rozvíjejícími se schopnostmi.

Čl. 6

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že každé dítě má přirozené právo na život.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují v nejvyšší možné míře zachování života a rozvoj dítěte.

Čl. 7

1. Každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují provádění těchto práv v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím a v souladu se svými závazky vyplývajícími z příslušných mezinárodněprávních dokumentů v této oblasti se zvláštním důrazem na to, aby dítě nezůstalo bez státní příslušnosti.

Čl. 8

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat právo dítěte na zachování jeho totožnosti, včetně státní příslušnosti, jména a rodinných svazků v souladu se zákonem a s vyloučením nezákonných zásahů.

2. Je-li dítě protizákonně částečně nebo zcela zbaveno své totožnosti, zabezpečí mu státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, potřebnou pomoc a ochranu pro její urychlené obnovení.

Čl. 9

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zajistí, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže příslušné úřady na základě soudního rozhodnutí a v souladu s platným právem a v příslušném řízení určí, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte. Takové určení může být nezbytným v některém konkrétním případě, například, jde-li o zneužívání nebo zanedbávání dítěte rodiči nebo žijí-li rodiče odděleně a je třeba rozhodnout o místě pobytu dítěte.

2. V jakémkoli řízení podle odstavce 1 se poskytuje všem dotčeným stranám možnost zúčastnit se řízení a sdělit svoje stanoviska.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte.

4. Jestliže oddělení dítěte od rodičů je důsledkem jakéhokoli postupu státu, který je smluvní stranou úmluvy, jako je vazba, uvěznění, vypovězení, deportace nebo smrt (včetně smrti, která nastala z jakékoli příčiny v době, kdy dotyčná osoba byla v opatrování státu) jednoho nebo obou rodičů dítěte, tento stát, který je smluvní stranou úmluvy, na požádání poskytne rodičům, dítěti, nebo případně jinému členu rodiny nezbytné informace o místě pobytu nepřítomného (nepřítomných) člena (členů) rodiny, ledaže by poskytnutí takové informace odporovalo zájmu dítěte. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, kromě toho zabezpečí, aby podání takové žádosti samo o sobě nemělo žádné nepříznivé důsledky pro dotčenou osobu (dotčené osoby).

Čl. 10

1. Za účelem spojení rodiny a v souladu se závazkem podle čl. 9 odst. 1 státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, posuzují žádosti dítěte nebo jeho rodičů o vstup na území státu, který je smluvní stranou úmluvy, nebo o jeho opuštění pozitivním, humánním a urychleným způsobem. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, dále zabezpečí, aby podání takové žádosti nemělo žádné nepříznivé důsledky pro žadatele nebo členy jeho rodiny.

2. Dítě, jehož rodiče pobývají v různých státech, má až na výjimečné okolnosti právo udržovat pravidelné osobní kontakty a přímé styky s oběma rodiči. Za tímto účelem a v souladu se svým závazkem podle čl. 9 odst. 2 státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte a jeho rodičů opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a vstoupit do své vlastní země. Právo opustit kteroukoli zemi podléhá pouze takovým omezením, která stanoví zákon a která jsou nutná pro ochranu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky nebo práv a svobod druhých a která jsou v souladu s ostatními právy uznanými v této úmluvě.

Čl. 11

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí opatření k potírání nezákonného přemísťování dětí do zahraničí a jejich nenavracení zpět.

2. Za tímto účelem budou státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilovat o uzavření dvoustranných a mnohostranných dohod a o přístup k existujícím dohodám.

Čl. 12

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují dítěti, které je schopno formulovat své vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž se názorům dítěte musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni.

2. Za tímto účelem se dítěti zejména poskytuje možnost, aby bylo vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce anebo příslušného orgánu, přičemž způsob slyšení musí být v souladu s procedurálními pravidly vnitrostátního zákonodárství.

Čl. 13

1. Dítě má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmikoli jinými prostředky podle volby dítěte.

2. Výkon tohoto práva může podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:

a) k respektování práv nebo pověsti jiných;

b) k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky.

Čl. 14

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na svobodu myšlení, svědomí a náboženství.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají práva a povinnosti rodičů, a v odpovídajících případech zákonných zástupců, usměrňovat dítě při výkonu jeho práva způsobem, který odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem.

3. Svoboda projevovat náboženství nebo víru může být podrobena pouze takovým omezením, jaká předpisuje zákon a která jsou nutná k ochraně veřejné bezpečnosti, pořádku, zdraví nebo morálky nebo základních práv a svobod jiných.

Čl. 15

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na svobodu sdružování a svobodu pokojného shromažďování.

2. Výkon těchto práv nesmí být žádným způsobem omezován s výjimkou těch omezení, jež stanoví zákon a jež jsou nutná v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti nebo veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky či ochrany práv a svobod jiných.

Čl. 16

1. Žádné dítě nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence ani nezákonným útokům na svou čest a pověst.

2. Dítě má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.

Čl. 17

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají důležitou funkci hromadných sdělovacích prostředků a zabezpečují dítěti přístup k informacím a materiálům z různých národních a mezinárodních zdrojů, zejména takovým, které jsou zaměřeny na rozvoj sociálního, duchovního a mravního blaha dítěte a také jeho tělesného a duševního zdraví. Za tímto účelem státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, povzbuzují:

a) hromadné sdělovací prostředky k šíření informací a materiálů, které jsou pro dítě sociálně a kulturně prospěšné a které odpovídají duchu článku 29 této úmluvy,

- b) mezinárodní spolupráci při tvorbě, výměně a rozšiřování takových informací a materiálů z různých kulturních, národních a mezinárodních zdrojů,
- c) tvorbu a rozšiřování knih pro děti,
- d) hromadné sdělovací prostředky k tomu, aby braly zvláštní ohled na jazykové potřeby dětí náležejících k menšinové skupině či domorodému obyvatelstvu,
- e) tvorbu odpovídajících zásad ochrany dítěte před informacemi a materiály škodlivými pro jeho blaho, majíce na mysli ustanovení článků 13 a 18 úmluvy.

Čl. 18

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, vynaloží veškeré úsilí k tomu, aby byla uznána zásada, že oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Rodiče, nebo v odpovídajících případech zákonní zástupci, mají prvotní odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Základním smyslem jejich péče musí přitom být zájem dítěte.

2. Za účelem zaručení a podpory práv stanovených touto úmluvou poskytují státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, rodičům a zákonným zástupcům potřebnou pomoc při plnění jejich úkolu výchovy dětí a zabezpečují rozvoj institucí, zařízení a služeb péče o děti.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna potřebná opatření k tomu, aby bylo zabezpečeno právo dětí pracujících rodičů využívat služeb a zařízení péče o děti, která jsou pro ně určena.

Čl. 19

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna potřebná zákonodárná, správní, sociální a výchovná opatření k ochraně dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbávání nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy jsou v péči jednoho nebo obou rodičů, zákonných zástupců nebo jakýchkoli jiných osob starajících se o dítě.

2. Tato ochranná opatření zahrnují podle potřeby účinné postupy k vytvoření sociálních programů zaměřených na poskytnutí nezbytné podpory dítěti a těm, jimž je svěřeno, jakož i jiné formy prevence. Pro účely zjištění, oznámení, postoupení, vyšetřování, léčení a následné sledování výše uvedených případů špatného zacházení s dětmi zahrnují rovněž podle potřeby postupy pro zásahy soudních orgánů.

Čl. 20

1. Dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo dítě, které ve svém vlastním zájmu nemůže být ponecháno v tomto prostředí, má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí takovému dítěti v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím náhradní péči.

3. Tato péče může mezi jiným zahrnovat předání do výchovy, institut „kafala“ podle islámského práva, osvojení a v nutných případech umístění do vhodného zařízení péče o děti. Při volbě řešení je nutno brát potřebný ohled na žádoucí kontinuitu ve výchově dítěte a na jeho etnický, náboženský, kulturní a jazykový původ.

Čl. 21

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy a které uznávají a (nebo) povolují systém osvojení, zabezpečí, aby se v první řadě bral do úvahy zájem dítěte, a

- a) zabezpečí, aby se osvojení dítěte povolovalo jen k tomu kompetentními orgány, které v souladu s příslušným zákonem a ve stanoveném řízení na základě všech odpovídajících a spolehlivých informací určí, že osvojení je přípustné z hlediska postavení dítěte ve vztahu k rodičům, příbuzným a zákonným zástupcům a že, vyžaduje-li se to, dotčené osoby daly vědomý souhlas k osvojení po takovém projednání, které se může ukázat nutným;

- b) uznávají, že osvojení v cizí zemi lze považovat za náhradní způsob péče o dítě, pokud dítě nemůže být předáno do výchovy v zařízení péče o děti nebo rodině osvojitele nebo o ně nemůže být pečováno jiným vhodným způsobem v zemi jeho původu;
- c) zabezpečí, aby dítě osvojené v jiné zemi využívalo stejných záruk a práv, která by platila v případě osvojení ve vlastní zemi;
- d) činí všechna opatření potřebná k zajištění toho, aby osvojení v cizí zemi nevedlo k neoprávněnému finančnímu zisku zúčastněných osob;
- e) podporují v nutných případech cíle tohoto článku uzavíráním dvoustranných nebo mnohostranných dohod nebo smluv a v jejich rámci usilují o to, aby umístění dítěte do péče v jiné zemi bylo uskutečňováno k tomu příslušnými úřady nebo orgány.

Čl. 22

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí opatření potřebná k zabezpečení toho, aby dítě žádající o přiznání postavení uprchlíka nebo které je v souladu s platným mezinárodním nebo vnitrostátním právem a postupem považováno za uprchlíka, ať už je v doprovodu svých rodičů, jiných osob, anebo bez doprovodu, obdrželo potřebnou ochranu a humanitární pomoc při využívání práv stanovených touto úmluvou a jinými dokumenty v oblasti mezinárodního humanitárního práva a lidských práv, jichž jsou uvedené státy smluvními stranami.

2. Za tímto účelem státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, podporují, budou-li to považovat za potřebné, součinnost v úsilí Spojených národů a jiných příslušných mezinárodních organizací nebo nevládních organizací spolupracujících se Spojenými národy k ochraně a pomoci takovému dítěti a k vyhledávání rodičů nebo jiných členů rodiny dítěte-uprchlíka s cílem získat informace potřebné k jeho opětovnému spojení s rodinou. Jestliže rodiče nebo jiné členy rodiny nelze nalézt, poskytuje se dítěti stejná ochrana jako každému jinému dítěti z jakéhokoli důvodu trvale nebo přechodně zbavenému své rodiny, jak je stanoveno touto úmluvou.

Čl. 23

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že duševně nebo tělesně postižené dítě má požívat plného a řádného života v podmínkách zabezpečujících důstojnost, podporujících sebedůvěru a umožňujících aktivní účast dítěte ve společnosti.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo postiženého dítěte na zvláštní péči, v závislosti na rozsahu existujících zdrojů podporují a zabezpečují oprávněnému dítěti a osobám, které se o ně starají, požadovanou pomoc odpovídající stavu dítěte a situaci rodičů nebo jiných osob, které o dítě pečují.

3. Uznávající zvláštní potřeby postiženého dítěte se pomoc v souladu s odstavcem 2 poskytuje podle možností bezplatně, s ohledem na finanční zdroje rodičů nebo jiných osob, které se o dítě starají, a je třeba k zabezpečení účinného přístupu postiženého dítěte ke vzdělání, profesionální přípravě, zdravotní péči, rehabilitační péči, přípravě pro zaměstnání a odpočinku, a to způsobem vedoucím k dosažení co největšího zapojení dítěte do společnosti a co nejvyššího stupně rozvoje jeho osobnosti, včetně jeho kulturního a duchovního rozvoje.

4. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, v duchu mezinárodní spolupráce podporují výměnu odpovídajících informací v oblasti preventivní zdravotní péče a medicínského, psychologického a funkčního léčení v případě postižených dětí, včetně rozšiřování a přístupu k informacím týkajícím se metod rehabilitační výchovy a profesionální přípravy k tomu, aby státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, mohly zlepšovat své možnosti a znalosti a prohloubit tak své zkušenosti v těchto oblastech. V tomto směru se bere zvláštní ohled na potřeby rozvojových zemí.

Čl. 24

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na dosažení nejvyšší dosažitelné úrovně zdravotního stavu a na využívání léčebných a rehabilitačních zařízení. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilují o zabezpečení toho, aby žádné dítě nebylo zbaveno svého práva na přístup k takovým zdravotnickým službám.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, sledují plné uskutečňování tohoto práva a zejména činí potřebná opatření:

- a) ke snižování kojenecké a dětské úmrtnosti;
- b) k zajištění nezbytné lékařské pomoci a zdravotní péče pro všechny děti s důrazem na rozvoj základní lékařské péče;
- c) k potírání nemocí a podvýživy též v rámci základní lékařské péče, mimo jiného také využíváním snadno dostupné technologie a poskytováním dostatečně výživné stravy a čisté pitné vody, přičemž se bere ohled na nebezpečí a rizika znečištění životního prostředí;
- d) k poskytnutí odpovídající péče matkám před i po porodu;
- e) k zabezpečení toho, aby všechny složky společnosti, zejména rodiče a děti, byly informovány o zdraví a výživě dětí, přednostech kojení, hygieně, sanitárních podmínkách prostředí dětí i o předcházení nešťastným případům, a aby měly přístup ke vzdělání a byly podporovány při využívání těchto základních znalostí;
- f) k rozvoji osvěty a služeb v oblasti preventivní zdravotní péče, poradenské služby pro rodiče a výchovy k plánovanému rodičovství.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna účinná a nutná opatření k odstranění všech tradičních praktik škodících zdraví dětí.

4. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují podporovat mezinárodní spolupráci pro postupné dosažení plného uskutečňování práva uznaného v tomto článku. V této souvislosti se bere zvláštní zřetel na potřeby rozvojových zemí.

Čl. 25

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte, které bylo svěřeno příslušnými orgány do péče, ochrany nebo léčení tělesného či duševního zdraví náhradnímu zařízení, na pravidelné hodnocení zacházení s dítětem a všech dalších okolností spojených s jeho umístěním.

Čl. 26

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo každého dítěte na výhody sociálního zabezpečení včetně sociálního pojištění a činí nezbytná opatření k dosažení plného uskutečňování tohoto práva v souladu s vnitrostátním právem.

2. Tyto výhody se podle situace poskytují s ohledem na zdroje a možnosti dítěte a osob, které se o ně starají, jakož i s ohledem na veškerá další hlediska, která jsou spojena se žádostí o poskytnutí těchto výhod podanou dítětem nebo ve prospěch dítěte.

Čl. 27

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo každého dítěte na životní úroveň nezbytnou pro jeho tělesný, duševní duchovní, mravní a sociální rozvoj.

2. Rodič(e) nebo jiné osoby, které se o dítě starají, nejsou v rámci svých schopností a finančních možností základní odpovědnost za zabezpečení životních podmínek nezbytných pro rozvoj dítěte.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, v souladu s podmínkami daného státu a v rámci svých možností činí potřebná opatření pro poskytování pomoci rodičům a jiným osobám, které se o dítě starají, k uskutečňování tohoto práva a v případě potřeby poskytují materiální pomoc a podpůrné programy, zejména v oblasti zabezpečení potravin šatstva a bydlení.

4. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna opatření nezbytná k zabezpečení obnovy péče o dítě ze strany rodičů nebo jiných osob, které nesou za dítě finanční odpovědnost, ať už na území státu, který je smluvní stranou úmluvy, nebo v zahraničí. Zejména v těch případech, kdy osoby, které nesou za dítě finanční odpovědnost, žijí v jiném státě než dítě, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, podporují přístup k mezinárodním dohodám nebo uzavírání takových dohod a rovněž tak dosahují jiných odpovídajících dohod.

Čl. 28

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznají právo dítěte na vzdělání a s cílem postupného uskutečňování tohoto práva a na základě rovných možností zejména:

- a) zavádějí pro všechny děti bezplatné a povinné základní vzdělání;
- b) podněcují rozvoj různých forem středního vzdělání zahrnujícího všeobecné a odborné vzdělání, činí je přijatelné a dostupné pro každé dítě a přijímají jiná odpovídající opatření, jako je zavádění bezplatného vzdělání a, v případě potřeby, poskytování finanční podpory;
- c) zpřístupňují všem dětem informace a poradenskou službu v oblasti vzdělání a odborné přípravy k povolání;
- d) přijímají opatření k podpoře pravidelné školní docházky a ke snížení počtu těch, kteří školu nedokončí.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna opatření nezbytná k tomu, aby kázeň ve škole byla zajišťována způsobem slučitelným s lidskou důstojností dítěte a v souladu s touto úmluvou.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, rozvíjejí a podporují mezinárodní spolupráci ve věcech týkajících se vzdělání, zejména s cílem přispět k odstranění nevědomosti a negramotnosti ve světě a s cílem usnadnit přístup k vědeckotechnickým poznatkům a moderním metodám výuky. V souvislosti s tím bude brán zvláštní ohled na rozvojové země.

Čl. 29

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se shodují, že výchova dítěte má směřovat k:

- a) rozvoji osobnosti dítěte, jeho nadání a rozumových i fyzických schopností v co nejširším objemu;
- b) výchově zaměřené na posilování úcty k lidským právům a základním svobodám, a také k zásadám zakotveným v Chartě Spojených národů;
- c) výchově zaměřené na posilování úcty k rodičům dítěte, ke své vlastní kultuře, jazyku a hodnotám, k národním hodnotám země trvalého pobytu, jakož i země jeho původu, a k jiným civilizacím;
- d) přípravě dítěte na zodpovědný život ve svobodné společnosti v duchu porozumění, míru, snášenlivosti, rovnosti pohlaví a přátelství mezi všemi národy, etnickými, národnostními a náboženskými skupinami a osobami domorodého původu;
- e) výchově zaměřené na posilování úcty k přírodnímu prostředí.

2. Žádná část tohoto článku nebo článku 28 nesmí být vykládána způsobem omezujícím svobodu jednotlivců a organizací zřizovat a řídit výchovné instituce. Za všech okolností je však třeba zabezpečit dodržování principů stanovených v odstavci 1 tohoto článku a podmínek, aby vzdělání poskytované těmito institucemi odpovídalo minimálním standardům stanoveným státem.

Čl. 30

V těch státech, v nichž existují etnické, náboženské nebo jazykové menšiny nebo osoby domorodého původu, nesmí být dítěti náležitějším k takové menšině nebo domorodému obyvatelstvu odpíráno právo společně s příslušníky své skupiny užívat vlastní kultury, vyznávat a praktikovat své vlastní náboženství a používat svého vlastního jazyka.

Čl. 31

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají a zabezpečují právo dítěte na všestrannou účast v kulturním a uměleckém životě a napomáhají k tomu, aby dětem byly poskytovány odpovídající a rovné možnosti v oblasti kulturní, umělecké, oddechové činnosti a využívání volného času.

Čl. 32

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na ochranu před hospodářským vykořisťováním a před vykonáváním jakékoli práce, která může být pro něho nebezpečná nebo bránit jeho vzdělávání, nebo která by škodila zdraví dítěte nebo jeho tělesnému, duševnímu, duchovnímu, mravnímu nebo sociálnímu rozvoji.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají zákonodárná, správní, sociální, a výchovná opatření k zabezpečení provádění tohoto článku. Za tímto účelem a s ohledem na příslušná ustanovení jiných mezinárodních dokumentů státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zejména:

- a) stanoví nejnižší věkovou hranici nebo hranice pro vstup do zaměstnání;
- b) stanoví odpovídající úpravu pracovní doby a podmínek zaměstnání;
- c) stanoví odpovídající pokuty nebo jiné sankce k účinnému zabezpečení plnění tohoto článku.

Čl. 33

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají všechna nezbytná opatření, včetně zákonodárných, správních, sociálních a kulturních opatření, k ochraně dětí před nezákonným užíváním narkotických a psychotropních látek definovaných příslušnými mezinárodními smlouvami a k zabránění využívání dětí při jejich nezákonné výrobě a obchodování s těmito látkami.

Čl. 34

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují chránit dítě před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání. K zabezpečení tohoto závazku státy zejména přijímají nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná mezinárodní opatření k zabránění:

- a) svádění nebo donucování dětí k jakékoli nezákonné sexuální činnosti;
- b) využívání dětí k prostituci nebo k jiným nezákonným sexuálním praktikám za účelem finančního obohacování;
- c) využívání dětí v pornografii a při výrobě pornografických materiálů za účelem finančního obohacování.

Čl. 35

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají všechna nezbytná vnitrostátní, dvoustranná a mnohostranná opatření k zabránění únosů dětí, prodávání dětí a obchodování s nimi za jakýmkoli účelem a v jakékoli podobě.

Čl. 36

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, chrání dítě před všemi ostatními formami vykořisťování, které jakýmkoli způsobem škodí blahu dítěte.

Čl. 37

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí aby:

- a) žádné dítě nebylo podrobeno mučení nebo jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Za trestné činy spáchané osobami mladšími osmnácti let nebude ukládán trest smrti a trest odnětí svobody na doživotí bez možnosti propuštění na svobodu;

- b) žádné dítě nebylo nezákonně nebo svévolně zbaveno svobody. Zatčení, zadržení nebo uvěznění dítěte se provádí v souladu se zákonem a používá se pouze jako krajní opatření a na nejkratší nutnou dobu;
- c) s každým dítětem zbaveným svobody bylo zacházeno s lidskostí a s úctou k vrozené důstojnosti lidské bytosti a způsobem, který bere ohled na potřeby daného věku. Především musí být každé takové dítě umístěno odděleně od dospělých, leda že by se uvážilo, že neoddělovat je od dospělých je v jeho vlastním zájmu, a s výjimkou závažných okolností musí mít právo udržovat písemný a přímý styk se svou rodinou;
- d) každé dítě zbavené svobody mělo právo okamžitého přístupu k právní nebo jiné odpovídající pomoci, jakož i právo odvolávat se k soudu nebo jinému pravomocnému, nezávislému a nestrannému orgánu proti rozhodnutí o odnětí svobody a v každém takovém případě na přijetí neodkladného rozhodnutí.

Čl. 38

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují uznávat a zabezpečovat dodržování norem mezinárodního humanitárního práva, které se na ně vztahují v případě ozbrojených konfliktů a které se dotýkají dítěte.
2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna proveditelná opatření k zabezpečení toho, aby se osoby, které nedosáhly věku patnácti let, přímo neúčastnily bojových akcí.
3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zdržují povolávání do svých ozbrojených sil osob mladších patnácti let. Při povolávání osob, které dosáhly věku patnácti let, avšak mladších osmnácti let, přijímají přednostně osoby starší.
4. V souladu se svými závazky podle mezinárodního humanitárního práva, které mají vztah k ochraně civilního obyvatelstva za ozbrojených konfliktů, státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají všechna proveditelná opatření k zabezpečení ochrany dětí postižených konfliktem a péče o ně.

Čl. 39

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna nezbytná opatření k podpoře tělesného i duševního zotavení a sociální reintegrace dítěte, které je obětí jakékoli formy zanedbání, využívání za účelem finančního obohacování nebo zneužívání, mučení nebo jiné formy krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání anebo ozbrojeného konfliktu. Zotavení a reintegrace se uskutečňují v místě a prostředí podporujícím zdraví, sebeúctu a důstojnost dítěte.

Čl. 40

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte obviněného, obžalovaného nebo uznaného vinným z porušení trestního práva na takové zacházení, které rozvíjí smysl dítěte pro důstojnost a čest, které znovu posiluje úctu dítěte k lidským právům a základním svobodám jiných a bere ohled na věk dítěte, napomáhá znovuzачlenění a zapojení dítěte do prospěšného působení ve společnosti.
2. Za tímto účelem a s ohledem na příslušná ustanovení mezinárodněprávních dokumentů státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zejména zabezpečují, aby:
 - a) žádné dítě nebylo obviněno, obžalováno nebo uznáno vinným z porušení trestního práva pro jednání nebo opomenutí, která nebyla zakázána vnitrostátním nebo mezinárodním právem v době, kdy k nim došlo;
 - b) každé dítě obviněné nebo obžalované z porušení trestního práva mělo přinejmenším tyto následující záruky:
 - i) být považováno za nevinné až do doby, kdy podle zákona je prokázána vina;
 - ii) být okamžitě a přímo, v nutných případech prostřednictvím svých rodičů nebo zákonného zástupce, informováno o obviněních proti němu vznášených, a mít při přípravě a při uplatnění své obhajoby právní nebo jinou potřebnou pomoc;
 - iii) aby věc byla bez odkladu rozhodnuta v souladu se zákonem příslušným, nezávislým a nestranným úřadem nebo soudním orgánem ve spravedlivém procesu v přítomnosti právního zástupce nebo jiné odpovídající osoby a v přítomnosti rodičů nebo zákonných zástupců dítěte, ledaže by se zvažilo, že

- iv) jejich přítomnost, zejména s ohledem na věk a situaci dítěte, není v jeho zájmu; aby nebylo nuceno vypovídat nebo přiznávat vinu; aby se mohlo seznamovat s výpověďmi svědků buď přímo anebo prostřednictvím jiných a aby byla zabezpečena rovnoprávná účast svědků obhajoby a hodnocení jejich výpovědí;
- v) jestliže bylo rozhodnuto, že se dítě provinilo proti trestnímu zákonu, aby toto rozhodnutí, jakož i jakákoli v důsledku toho přijatá opatření, byla v souladu se zákonem přezkoumatelná vyšším pravomocným, nezávislým a nestranným orgánem nebo soudním orgánem;
- vi) aby mu byla zajištěna bezplatná pomoc tlumočnicka, jestliže dítě nerozumí jazyku v řízení používanému nebo jím nehovoří;
- vii) aby ve všech stádiích řízení bylo plně uznáváno jeho soukromí.

3. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilují o vypracování zákonů a zákonných procedur, o zřizování orgánů a institucí zvláště určených pro děti obviněné, obžalované nebo uznané vinnými z porušení trestního práva a zejména o:

- a) stanovení nejnižší věkové hranice, před jejímž dosažením se děti považují za nezpůsobilé porušit trestní právo;
- b) v případě potřeby přijetí opatření k zacházení s takovými dětmi bez užití soudní procedury za předpokladu plného dodržování lidských práv a právních záruk.

4. Je nezbytné vytvořit různé záruky, jako je pečovatelská služba, pravidla o poradenství a dozoru; konzultativní služby; zavedení zkušební lhůty; náhradní péče; programy vzdělávání a přípravy zabezpečení takového zacházení s dětmi, které odpovídá jejich blahu, jakož i jejich poměrům a spáchanému deliktu.

Čl. 41

Nic v této úmluvě se nedotýká ustanovení, která ve větší míře napomáhají uskutečnění práv dítěte a která mohou být obsažena v:

- a) právním řádu státu, který je smluvní stranou, nebo
- b) mezinárodním právem, které je pro takový stát závazné.

ČÁST II

Čl. 42

Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují s využitím odpovídajících prostředků široce informovat o zásadách a ustanoveních této úmluvy jak mezi dospělými, tak mezi dětmi.

Čl. 43

1. Pro zjišťování pokroku dosaženého státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, při plnění závazků přijatých touto úmluvou se zřizuje Výbor pro práva dítěte, který vykonává níže stanovené funkce.

2. Výbor se skládá z deseti odborníků vysokého morálního charakteru a uznávaných schopností v oblasti, která je předmětem této úmluvy. Členové výboru jsou voleni státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, z řad jejich státních příslušníků a vykonávají tuto funkci jako soukromé osoby, přičemž je brán ohled na spravedlivé zeměpisné rozdělení a na zastoupení hlavních právních systémů.

3. Členové výboru jsou voleni tajným hlasováním ze seznamu osob navržených státy, které jsou smluvní stranou úmluvy. Každý stát, který je smluvní stranou úmluvy, může ze svých občanů jmenovat jednu osobu.

4. První volby do výboru se konají nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy tato úmluva nabude účinnosti, a poté každé dva roky. Nejméně čtyři měsíce přede dnem konání každých voleb generální tajemník Spojených národů dopisem vyzve státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, aby do dvou měsíců předložily své návrhy. Generální tajemník pak připraví seznam všech takto navržených osob v abecedním pořádku s udáním států, které tyto osoby navrhly, a předloží je státům, které jsou smluvní stranou úmluvy.

5. Volby se konají na zasedáních států, které jsou smluvní stranou úmluvy, svolaných generálním tajemníkem do sídla Spojených národů. Na těchto zasedáních, na kterých dvě třetiny států, které jsou smluvní stranou úmluvy, tvoří kvorum, jsou do výboru zvoleny ty osoby, které obdrží největší počet hlasů a absolutní většinu hlasů přítomných a hlasujících zástupců států, které jsou smluvní stranou úmluvy.

6. Členové výboru jsou voleni na období čtyř let. Vystupujícího člena lze volit znovu, je-li navržen. Funkční období pěti členů výboru zvolených v prvních volbách uplyne koncem druhého roku; neprodleně po prvních volbách předseda vylosuje na zasedání jména těchto pěti členů.

7. Jestliže člen výboru zemře nebo odstoupí nebo oznámí, že z jakéhokoli důvodu nemůže dále plnit své povinnosti ve výboru, stát, který je smluvní stranou úmluvy a který jej navrhl za kandidáta, jmenuje jiného svého občana, který se souhlasem výboru vykonává funkci po zbytek funkčního období.

8. Výbor vypracuje vlastní jednací řád.

9. Výbor zvolí své funkcionáře na období dvou let.

10. Zasedání výboru se normálně konají v sídle Spojených národů anebo v jiném vyhovujícím místě určeném výborem. Výbor se pravidelně schází jednou ročně. Doby trvání zasedání výboru určují a v případě potřeby kontrolují státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, na svém zasedání, s výhradou schválení Valným shromážděním.

11. Generální tajemník Spojených národů poskytne personál a zařízení potřebné k účinnému plnění funkcí výboru podle této úmluvy.

12. Se souhlasem Valného shromáždění obdrží členové výboru utvořeného podle této úmluvy odměnu z prostředků Spojených národů za podmínek, o nichž rozhodne Valné shromáždění.

Čl. 44

1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují předkládat prostřednictvím generálního tajemníka Spojených národů zprávy o opatřeních přijatých k uvedení práv uznaných v této úmluvě v život a o pokroku, jehož bylo při užívání těchto práv dosaženo:

- a) do dvou let ode dne, kdy se staly smluvní stranou úmluvy;
- b) poté každý pět let.

2. Ve zprávách podle tohoto článku se poukáže na případné skutečnosti a obtíže, které se týkají stupně plnění závazků podle této úmluvy. Zprávy rovněž obsahují informace dostatečné k tomu, aby byl zabezpečen úplný přehled výboru o provádění úmluvy v dotyčné zemi.

3. Stát, který je smluvní stranou úmluvy, který předložil výboru komplexní úvodní zprávu, nemusí v následujících zprávách předložených na základě odstavce 1 písm. b) opakovat základní informace poskytnuté dříve.

4. Výbor může od států, které jsou smluvní stranou úmluvy, požadovat další informace významné pro provádění úmluvy.

5. Výbor prostřednictvím Hospodářské a sociální rady předkládá Valnému shromáždění Spojených národů každé dva roky zprávu o své činnosti.

6. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, své zprávy zpřístupňují široké veřejnosti ve vlastní zemi.

Čl. 45

Pro zajištění účinného provádění úmluvy a podněcování mezinárodní spolupráce v oblasti upravené touto úmluvou:

- a) Odborné organizace, UNICEF a jiné orgány Spojených národů mají právo být přítomny jednání o provádění těchto ustanovení této úmluvy, která spadají do oblasti jejich činnosti. Výbor může vyzvat odborné organizace, UNICEF a jiné příslušné orgány podle své úvahy, aby podaly názory odborníků na provádění úmluvy v oblastech spadajících do jejich činnosti.
- b) Výbor podle své úvahy postupuje odborným organizacím, UNICEF a jiným příslušným orgánům zprávy došlé do států, které jsou smluvní stranou úmluvy, obsahující požadavek nebo ukazující na potřebu technické rady nebo pomoci, případně doplněné o poznámky nebo návrhy výboru týkající se těchto požadavků nebo oznámení.
- c) Výbor může doporučit Valnému shromáždění, aby požádalo generálního tajemníka, aby z pověření Valného shromáždění provedl šetření týkající se specifických otázek, které mají vztah k právům dítěte.
- d) Výbor může činit návrhy a všeobecná doporučení založená na informacích získaných na základě článků 44 a 45 této úmluvy. Tyto návrhy a všeobecná doporučení se postupují dotčenému státu, který je smluvní stranou úmluvy, a sdělují Valnému shromáždění zároveň s případnými připomínkami států, které jsou smluvní stranou úmluvy.

ČÁST III

Čl. 46

Tato úmluva je otevřena k podpisu všem státům.

Čl. 47

Tato úmluva podléhá ratifikaci. Ratifikační listiny se ukládají u generálního tajemníka Spojených národů.

Čl. 48

Tato úmluva podléhá ratifikaci. Ratifikační listiny se ukládají u generálního tajemníka Spojených národů.

Čl. 49

1. Tato úmluva vstoupí v platnost třicátý den po dnu uložení dvacáté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu u generálního tajemníka Spojených národů.

2. Pro každý stát, který úmluvu ratifikoval nebo k ní přistoupil po uložení dvacáté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu, vstoupí úmluva v platnost třicátý den po uložení jeho ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

Čl. 50

1. Kterýkoli stát, který je smluvní stranou úmluvy, může navrhnout změnu úmluvy a předložit ji generálnímu tajemníkovi Spojených národů. Generální tajemník poté seznámí s pozměňovacím návrhem státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se žádostí, aby mu sdělily, zda jsou pro svolání konference států, které jsou smluvní stranou úmluvy, která by návrh posoudila a rozhodla o něm. Generální tajemník svolá tuto konferenci pod záštitou Organizace spojených národů, vysloví-li se alespoň třetina států pro její uspořádání. Každý pozměňovací návrh přijatý většinou států, které jsou smluvní stranou úmluvy, přítomných a hlasujících na konferenci bude předložen Valnému shromáždění Organizace spojených národů ke schválení.

2. Změna odsouhlasená na základě odstavce 1 tohoto článku vstoupí v platnost, bude-li schválena Valným shromážděním Spojených národů, a přijata dvoutřetinovou většinou států, které jsou smluvní stranou úmluvy.

3. Vstoupí-li změna v platnost, stává se závaznou pro státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, které ji přijaly. Ostatní státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, jsou nadále vázány jen ustanoveními této úmluvy a kterýmikoli dřívějšími změnami, jež přijaly.

Čl. 51

1. Generální tajemník Spojených národů přijímá a rozesílá všem státům text výhrad, které státy učinily při ratifikaci nebo přístupu k úmluvě.

2. Výhrada, neslučitelná s předmětem a účelem této úmluvy, se nepřipouští.

3. Výhrady mohou být kdykoli odvolány oznámením zaslaným generálnímu tajemníkovi Spojených národů, který o tom informuje všechny státy. Takové oznámení je účinné dnem, ve kterém bylo doručeno generálnímu tajemníkovi.

Čl. 52

Stát, který je smluvní stranou úmluvy, může tuto úmluvu vypovědět písemným oznámením generálnímu tajemníkovi Spojených národů. Vypovězení se stane účinným jeden rok po dni, ve kterém bylo doručeno generálnímu tajemníkovi.

Čl. 53

Tato úmluva bude uložena u generálního tajemníka Spojených národů.

Čl. 54

U generálního tajemníka Spojených národů bude uložen původní text této úmluvy, jehož anglické, arabské, čínské, francouzské, ruské a španělské znění má stejnou platnost.

Na důkaz toho níže podepsaní zmocněnci, kteří jsou k tomu řádně pověřeni svými vládami, podepsali tuto úmluvu.

Dáno v New Yorku dne 20. listopadu 1989.

Partnerské organizace Quality4Children

FICE (Fédération Internationale des Communautés Educatives)

Hlavním cílem FICE je podporovat péči o děti a mládež po celém světě.

FICE:

- uznává individualitu dětí, mladých dospělých a jejich rodičů a nenutí je přizpůsobovat se předem určeným standardům;
- podporuje rodinu jako základní sociální strukturu pro výchovu dětí;
- obhajuje nejvyšší kvalitu péče a vzdělání pro děti a mladé dospělé, kteří nemohou žít doma;
- snaží se hledat individuální řešení, která budou vyhovovat potřebám každého dítěte nebo mladého dospělého;
- podporuje trvalé rozvíjení služeb pro děti prostřednictvím výzkumu a teoretických inovací;
- zakládá svou práci na Úmluvě o právech dítěte Organizace spojených národů;
- dodržuje přísnou politickou i náboženskou neutralitu;
- oceňuje rozmanitost a odmítá veškeré formy diskriminace na základě rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického přesvědčení nebo sociálního původu.

Aby federace FICE International dosáhla svých cílů:

- pracuje prostřednictvím národních organizací, jejichž členové poskytují služby dětem a mladým dospělým nebo podporují služby, jako školení personálu či řízení služeb;
- podporuje národní členské organizace vytvářením kontaktních sítí;
- organizuje významné mezinárodní kongresy, a to obvykle jednou za dva roky;
- podporuje projekty zahrnující mezinárodní kontakty mezi dětmi, mladými dospělými a těmi, kteří o ně pečují, například Tábory míru na Balkáně;
- podporuje mezinárodní výměny pracovníků nebo dětí a mladých dospělých;
- zajišťuje odborný výměnný program pro zkušené pracovníky;
- organizuje mezinárodní semináře, odborné dílny a pracovní skupiny zaměřené na problematiku služeb pro děti a mladé dospělé;
- provádí konzultace s organizací UNESCO, Evropskou unií, Radou Evropy, radou ECOSOC a jinými mezinárodními orgány;
- poskytuje informace a příležitost pro vytváření sítí prostřednictvím své webové stránky;
- ve svých publikacích šíří nové myšlenky a výsledky výzkumů.

IFCO (International Foster Care Organisation)

International Foster Care Organisation (IFCO, Mezinárodní organizace pro pěstounskou péči) je jedinou mezinárodní organizací na světě zabývající se výlučně propagací a podporou rodinné péče a pěstounské péče. Organizace IFCO byla zřízena v roce 1981 v Oxfordu ve Velké Británii jako platforma pro výměnu informací, znalostí a zkušeností mezi všemi organizacemi pro pěstounskou péči a stranami pěstounské péče na celém světě. Za 25 let své existence organizace IFCO velice ovlivnila rozvoj rodinné péče na celém světě. IFCO organizuje regionální síť, mezinárodní konference a výcvikové semináře, vydává časopis, elektronický věstník a provozuje informační webovou stránku. IFCO má silnou složku mládeže, přičemž mládež se účastní a zapojuje na všech úrovních a do všech činností.

IFCO má členy ve více než 60 zemích. Kromě svého závazku poskytovat kvalitní služby své široké členské základně organizace v posledních letech rozvíjí silnou projektovou složku koordinovanou z centrální kanceláře se sídlem v nizozemském Haagu. Prostřednictvím svých členských a partnerských organizací a prostřednictvím projektové práce poskytuje IFCO poradenství a pomoc při rozvíjení pěstounských služeb v mnoha částech světa. Poradenství je vždy poskytováno v úzké spolupráci se zúčastněnou zemí a s partnery v daném regionu. Skupina mezinárodních expertů je připravena poskytovat v těchto projektech krátkodobě své odborné znalosti.

Více informací o organizaci IFCO najdete na webové stránce www.ifco.info nebo prostřednictvím koordinační kanceláře v nizozemském Haagu.

SOS dětské vesničky

První SOS dětská vesnička byla založena v roce 1949 v rakouském Imstu. Jejím základem byl závazek pomáhat dětem v nouzi – dětem, které přišly o domov, bezpečí a rodinu v důsledku druhé světové války.

Dnes je SOS-Kinderdorf International zastřešující organizací pro více než 130 národních asociací SOS dětských vesniček na světě. Zajišťuje rodinnou péči pro děti, které přišly o rodiče nebo s nimi již nemohou žít. Rovněž podporuje ohrožené děti a jejich rodiny prostřednictvím programů zaměřených na posilování jejich dovedností při zvládnutí problémů, zajišťování jejich přístupu k základním službám a poskytování zdravotní, vzdělávací a psycho-sociální podpory.

SOS dětské vesničky pracují v duchu Úmluvy o právech dítěte OSN a prosazují tato práva po celém světě. Působí s poradenským statutem při Hospodářské a sociální radě OSN a jsou členem Akční skupiny pro dětská práva, která podporuje strategii dětských práv Evropské unie.

Tiráž

Odpovědnost za obsah:

Quality4Children
Iniciativa FICE, IFCO a SOS dětských vesniček
Hermann Gmeiner Str. 51
A-6010 Innsbruck
Rakousko
Telefon: +43-512-3316-0
Fax: +43-512-3316-5686
E-mail: quality4children@sos-kd.org
www.quality4children.info

Projektoví ředitelé:

Werner Hilweg
Christian Posch

Projektový koordinátor:

Oscar Germes Castro
Mai Nguyen-Feichtner

Mládež Q4C:

Svein Even Borgen (NO)	Helen Ridová (AT)
Sandra Bürgerová (AT)	Amalia Serbanová (RO)
Judith Johansenová (NO)	Emmanuel Sherwin (IE)
Kersti Kukk (EE)	Rinske van Sloten (NL)
Alexandar Milanov (BG)	Odd Eigil Spørck (NO)
Ingrida Peciulyteová (LT)	Johann Weissensteiner (AT)

Řídící skupina:

Sandra Bürgerová	Monika Niederlová
Else Dugstad	Christian Posch
Chris Gardiner	Ivanka Shalapatova
Oscar Germes Castro	Emmanuel Sherwin
Werner Hilweg	Bettina Terpová
Janneke Holwerda-Kuipers	Bep van Sloten
Mai Nguyen-Feichtner	Rinske van Sloten

Národní koordinátoři:	Carola Bengtssonová (SE) Francesco Colizzi (IT) Kurt De Backer (BE) Maria Dantchevová (BG) Carmen Delgadová (ES) Tanja Gregorecová (SI) Bragi Gudbrandsson (IS) Sabine Hartigová (DE) Søren Hegstrup (DK) Keith Henderson (IE) Maria Herczogová (HU) Emine Insay (severní Kypr) Dale Kabasinskaite (LT) Günsiray Koçun (TR) Michel Krier (LU)	Ryszard Kucha (PL) Anne Marie Le Tourneauová (GB) Irena Liepinová (LV) Juha Luomala (FI) Michaela Marksová-Tominová (CZ) Slavenka Martinovicová (HR) Elmet Puhm (EE) John Rolé (MT) Isabel Rufinová (PT) Daniela Serbanová (RO) Stergios Sifnios (GR) Kateřina Šlesingerová (CZ) Annegret Wigger (CH) Daniela Žilinčíková (SK)
Lektoři:	Kathrin Bielowská Christine Daveyová Markus Claus Egger	Beatrix Fleischmannová Thomas Harvey Timlin
Partneři pro zpětnou vazbu:	Véronique Lerchová Kélig Puyet Elizabeth Ullmannová	Raluca Verweijen-Slamnescu Annegret Wigger
Referenční rámec:	Defence for Children International, Nizozemsko	

Tato brožura byla vydána díky podpoře značky Albert
a projektu S Bertíkem za dětským úsměvem.

9 788025 436653